

KARTA NAUCZYCIELA

Komentarz

Andrzej Barański
Maria Szymańska
Joanna Rozwadowska-Skrzeczyńska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

10. WYDANIE

Wolters Kluwer

KARTA NAUCZYCIELA

Komentarz

Andrzej Barański
Maria Szymańska
Joanna Rozwadowska-Skrzeczyńska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

10. WYDANIE

Stan prawny na 31 marca 2018 r.

z uwzględnieniem zmian, które wchodziły w życie 1 września 2018 r. oraz 1 stycznia 2019 r.

Wydawca serii

Elżbieta Piotrowska-Albin

Wydawca

Isabella Małecka

Redaktor prowadzący

Hanna Kolenkiewicz

Opracowanie redakcyjne i łamanie

Violet Design Wioletta Kowalska

Poszczególne części komentarza opracowali:

Andrzej Barański – komentarz do rozdziałów: 1, 2, 3, 3a, 6, 7a, 8, 9 ustawy oraz
komentarz do ustaw nowelizujących z 15.07.2004 r. oraz z 21.11.2008 r.

Maria Szymańska – komentarz do rozdziałów: 4, 5, 7, 10, 11, 11a, 12 ustawy

Joanna Rozwadowska-Skrzeczyńska – komentarze do ustaw nowelizujących
(z wyjątkiem ustaw z 15.07.2004 r. oraz z 21.11.2008 r.)

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawoLubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2018

ISBN: 978-83-8124-563-0

10. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela	21
Rozdział 1	
Postanowienia wstępne	23
Art. 1. [Zakres podmiotowy ustawy]	23
Art. 2. [Wyłączenia podmiotowe]	44
Art. 3. [Definicje ustawowe]	44
Art. 4. [Współdziałanie ze związkami zawodowymi]	46
Art. 5. (uchylony)	51
Rozdział 2	
Obowiązki nauczycieli	52
Art. 6. [Obowiązki nauczyciela]	52
Art. 6a. [Ocena pracy nauczyciela]	54
Art. 7. [Dyrektor szkoły]	79
Art. 8. [Nadzór pedagogiczny – odesłanie]	85
Rozdział 3	
Wymagania kwalifikacyjne	90
Art. 9. [Kwalifikacje wymagane od nauczycieli]	90
Rozdział 3a	
Awans zawodowy nauczycieli	103
Art. 9a. [Stopnie awansu zawodowego nauczycieli]	103

Art. 9b.	[Wymagania do awansu zawodowego]	110
Art. 9c.	[Staż. Ocena dorobku zawodowego. Opiekun stażu]	132
Art. 9d.	[Rozpoczęcie, przedłużenie, przerwanie stażu]	141
Art. 9e.	[Awans zawodowy dyrektorów, nauczycieli w urzędach, zwolnionych do pracy w związkach zawodowych]	147
Art. 9f.	[Uzyskanie wyższego poziomu wykształcenia]	152
Art. 9g.	[Komisje kwalifikacyjne i egzaminacyjne. Dodatkowy staż. Lista ekspertów]	155
Art. 9h.	[Nadzór]	171
Art. 9h.	[Nadzór]	172
Art. 9i.	[Tytuł profesora oświaty]	177

Rozdział 4

Nawiązanie, zmiana i rozwiązanie stosunku pracy	180
Art. 10. [Nawiązanie stosunku pracy]	180
Art. 10a. [Zatrudnianie nauczycieli w niesamorządowych publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach]	202
Art. 11. [Wytyczne w zakresie nawiązania i rodzaju stosunku pracy]	204
Art. 11a. [Legitymacja służbowa]	205
Art. 12. [Swoboda doboru metod nauczania. Podnoszenie wiedzy]	206
Art. 13. [Termin nawiązania stosunku pracy]	207
Art. 14. [Treść aktu mianowania i umowy o pracę]	208
Art. 15. [Ślubowanie]	209
Art. 16. [Wygaśnięcie stosunku pracy]	209
Art. 17. [Stanowiska kierownicze. Urlop bezpłatny]	210
Art. 18. [Przeniesienie nauczyciela]	242
Art. 19. (uchylony)	248
Art. 20. [Rozwiązanie stosunku pracy. Przeniesienie w stan nieczynny]	250
Art. 21. [Zwrot kosztów przeniesienia]	286
Art. 22. [Uzupełnienie tygodniowego wymiaru zajęć]	287
Art. 23. [Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem mianowanym]	295
Art. 24. (uchylony)	304

Art. 25. (uchylony)	305
Art. 26. [Wygaśnięcie stosunku pracy z mocy prawa]	305
Art. 27. [Rozwiązanie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony]	309
Art. 28. [Odprawa pieniężna]	312

Rozdział 5

Warunki pracy i wynagrodzenie	315
Art. 29. [Warunki pracy nauczyciela]	315
Art. 30. [Wynagrodzenie nauczyciela]	316
Art. 30a. [Analiza wydatków na wynagrodzenia nauczycieli. Dodatek uzupełniający]	335
Art. 30b. [Kontrola regionalnej izby obrachunkowej]	339
Art. 31. [Gratyfikacja pieniężna dla profesora oświaty]	339
Art. 32. [Wynagrodzenie nauczycieli w urzędach]	341
Art. 33. [Dodatek za wysługę lat]	343
Art. 33a. [Dodatek za wyróżniającą pracę]	345
Art. 34. [Dodatek za pracę w trudnych lub uciążliwych warunkach]	347
Art. 35. [Godziny ponadwymiarowe. Godziny doraźnych zastępstw]	355
Art. 35a. [Wynagrodzenie nauczycieli prowadzących zajęcia finansowane ze środków unijnych]	360
Art. 36. [Układy zbiorowe pracy]	362
Art. 37. (uchylony)	363
Art. 38. [Nabycie prawa do wynagrodzenia]	364
Art. 39. [Zmiana wysokości wynagrodzenia]	364
Art. 40. [Wygaśnięcie prawa do wynagrodzenia]	368
Art. 41. (uchylony)	368
Art. 42. [Czas pracy nauczyciela. Tygodniowy wymiar zajęć]	368
Art. 42a. [Obniżenie tygodniowego obowiązku wymiaru godzin zajęć]	386
Art. 42b. [Praca w porze nocnej]	390
Art. 42c. [Tydzień w pracy. Dni wolne od pracy]	391
Art. 43–46. (uchylone)	393

Rozdział 6

Nagrody i odznaczenia	395
Art. 47. [Nagroda jubileuszowa]	395
Art. 48. [Dodatkowe wynagrodzenie roczne]	401
Art. 49. [Fundusz na nagrody dla nauczycieli]	406
Art. 50. (uchylony)	412
Art. 51. [Medal Komisji Edukacji Narodowej]	412
Art. 52. (uchylony)	414

Rozdział 7

Uprawnienia socjalne i urlopy	415
Art. 53. [Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych]	415
Art. 54. [Dodatek dla nauczyciela zatrudnionego na terenie wiejskim]	422
Art. 55. (uchylony)	428
Art. 56. (uchylony)	428
Art. 57. (uchylony)	429
Art. 58. (uchylony)	429
Art. 59. (uchylony)	429
Art. 60. (uchylony)	430
Art. 61. [Zasiłek na zagospodarowanie]	430
Art. 61. (uchylony)	431
Art. 62. (uchylony)	434
Art. 63. [Ochrona nauczyciela]	434
Art. 64. [Wymiar urlopu wypoczynkowego]	435
Art. 65. [Uzyskanie prawa do urlopu]	441
Art. 66. [Urlop uzupełniający w trakcie roku szkolnego. Ekwiwalent pieniężny]	442
Art. 66a. [Przesunięcie urlopu na termin późniejszy lub udzielenie urlopu w terminie późniejszym]	446
Art. 67. [Wynagrodzenie za czas urlopu]	447
Art. 67a. [Rozpoczęcie i zakończenie urlopu wychowawczego]	449
Art. 67b. [Rezygnacja z urlopu wychowawczego]	450
Art. 67c. [Urlop wypoczynkowy po urlopie wychowawczym]	450

Art. 67d. [Wniosek o obniżenie wymiaru zatrudnienia nauczycielowi uprawnionemu do urlopu wychowawczego]	451
Art. 67e. [Dni wolne na opiekę nad dzieckiem]	452
Art. 68. [Urlop płatny i inne świadczenia na kształcenie. Urlopy bezpłatne]	453
Art. 69. [Przerwy w pracy dla kobiety karmiącej]	455
Art. 70. [Urlop bezpłatny związany z niemożnością zatrudnienia]	456
 Rozdział 7a	
Finansowanie dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli	
Art. 70a. [Środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli]	458
Art. 70a. [Środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli]	459
Art. 70b. [Doskonalenie zawodowe nauczycieli za granicą]	469
 Rozdział 8	
Ochrona zdrowia	471
Art. 71. (uchylony)	471
Art. 72. [Dodatkowa pomoc zdrowotna dla nauczycieli]	471
Art. 73. [Urlop dla poratowania zdrowia]	480
 Rozdział 9	
Dzień Edukacji Narodowej	496
Art. 74. [Dzień Edukacji Narodowej]	496
 Rozdział 10	
Odpowiedzialność dyscyplinarna	498
Art. 75. [Przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej]	498
Art. 76. [Kary dyscyplinarne]	501
Art. 77. [Właściwość komisji dyscyplinarnych]	503
Art. 78. [Członkowie komisji dyscyplinarnych]	506
Art. 79. [Odwołanie członka komisji dyscyplinarnej przed upływem kadencji; powołanie nowego członka komisji dyscyplinarnej]	509

Art. 80.	[Powołanie przewodniczącego komisji dyscyplinarnej i jego zastępców]	511
Art. 81.	[Składy orzekające komisji dyscyplinarnych]	512
Art. 82.	[Wyłączenie członka składu orzekającego od udziału w rozpoznawaniu sprawy]	514
Art. 83.	[Rzecznik dyscyplinarny]	515
Art. 84.	[Wyłączenie rzecznika dyscyplinarnego od udziału w sprawie]	517
Art. 85.	[Wszczęcie postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego]	518
Art. 85a.	[Niezawisłość komisji dyscyplinarnych; podejmowanie rozstrzygnięć przez komisje]	523
Art. 85b.	[Postanowienia wydawane przez komisje dyscyplinarne]	525
Art. 85c.	[Status obwinionego]	528
Art. 85d.	[Prawo do korzystania z pomocy obrońcy]	528
Art. 85e.	[Jawność rozprawy; stawiennictwo na rozprawie]	531
Art. 85f.	[Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego]	533
Art. 85g.	[Dowody]	534
Art. 85h.	[Przesłuchanie świadka]	536
Art. 85i.	[Stosowanie przepisów k.p.k.]	538
Art. 85j.	[Orzeczenia wydawane przez komisje dyscyplinarne]	540
Art. 85k.	[Odwołanie do odwoławczej komisji dyscyplinarnej]	544
Art. 85l.	[Orzeczenia wydawane przez odwoławczą komisję dyscyplinarną]	546
Art. 85m.	[Odwołanie do sądu powszechnego]	549
Art. 85n.	[Wznowienie postępowania dyscyplinarnego]	551
Art. 85o.	[Przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej]	554
Art. 85p.	[Wynagrodzenie przewodniczących komisji dyscyplinarnych oraz składów orzekających i rzeczników dyscyplinarnych]	556
Art. 85q.	[Świadczenia przysługujące w przypadku uniewinnienia]	559
Art. 85r.	[Koszty postępowania]	560
Art. 85s.	[Zatarcie kar dyscyplinarnych]	561
Art. 85t.	[Zawieszenie nauczyciela w pełnieniu obowiązków]	562

Art. 85u. [Wynagrodzenie nauczyciela w czasie zawieszenia w pełnieniu obowiązków]	566
Art. 85v. [Delegacja ustawowa – szczegółowy tryb prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego]	568
Art. 85w. [Centralny rejestr orzeczeń dyscyplinarnych]	569
Art. 85x. [Uzyskanie informacji z rejestru]	571
Art. 85y. [Wniosek o udzielenie informacji z rejestru]	573
Art. 85z. [Wprowadzenie i usunięcie informacji z rejestru]	576

Rozdział 11

Uprawnienia emerytalne	579
Art. 86. [Prawo do zaopatrzenia emerytalnego]	579
Art. 87. [Odprawa emerytalna]	589
Art. 88. [Warunki przejścia na wcześniejszą emeryturę]	594
Art. 89. (uchylony)	616
Art. 90. [Tajne nauczanie – dodatek do emerytury]	617
Art. 91. (uchylony)	618

Rozdział 11a

Przepisy szczególne	619
Art. 91a. [Nauczyciele w urzędach, komisjach egzaminacyjnych]	619
Art. 91b. [Ograniczony zakres stosowania ustawy, nauczyciele w szkołach]	623
Art. 91c. [Stosowanie przepisów Kodeksu pracy]	630
Art. 91d. [Kompetencje organów jednostek samorządu terytorialnego]	634

Rozdział 12

Przepisy przejściowe i końcowe	638
Art. 92. (uchylony)	638
Art. 93. (uchylony)	638
Art. 94. [Kwalifikacje nauczycieli – przepis przejściowy]	638
Art. 95. (uchylony)	639
Art. 96. [Dostosowanie form zatrudnienia nauczycieli do nowych przepisów]	639
Art. 97. (uchylony)	641

Art. 98. (uchylony)	641
Art. 99. [Zachowanie dotychczasowych uprawnień lub świadczeń branżowych]	641
Art. 100. [Moment nabycia nowych świadczeń]	642
Art. 101. [Przepis uchylający]	642
Art. 102. [Wejście w życie ustawy]	642

Ustawa z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy

– Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw	643
Art. 6. [Zachowanie dotychczasowych uprawnień]	644
Art. 7. [Uzyskanie stopnia awansu zawodowego z mocy prawa]	646
Art. 7a. [Zwolnienie ze stażu]	655
Art. 8. [Tytuł profesora oświaty w okresie przejściowym]	658
Art. 9. [Zachowanie dodatków specjalistycznych]	659
Art. 10. [Szczególne przypadki uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego]	660
Art. 11. [Średnie wynagrodzenie nauczyciela stażysty]	664
Art. 12. [Średnie wynagrodzenie nauczycieli]	664
Art. 13. [Nauczyciele na urlopie dla poratowania zdrowia]	673
Art. 14. [Rozpatrywanie rewizji nadzwyczajnych]	673
Art. 15. [Kuratorzy oświaty powołani przed wejściem w życie ustawy]	674
Art. 16. [Zachowanie w mocy przepisów wykonawczych]	675
Art. 17. [Jednolity tekst ustawy]	675
Art. 18. [Wejście w życie ustawy]	675

Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy

**o systemie oświaty, ustawy – Przepisy wprowadzające
reformę ustroju szkolnego, ustawy – Karta Nauczyciela**

oraz niektórych innych ustaw	676
Art. 24. [Zachowanie ważności dotychczasowych aktów nadania stopni awansu]	676
Art. 25. [Zakończenie postępowań na stopień kwalifikacji zawodowej]	677
Art. 26. [Odwołania do sądu]	678

Art. 27.	[Wygaśnięcie stosunku pracy]	679
Art. 28.	[Uzyskanie stopnia nauczyciela mianowanego z mocy prawa]	679
Art. 29.	[Dyrektorzy niebędący nauczycielami mianowanymi]	681
Art. 30.	[Zachowanie w mocy przepisów wykonawczych]	682
Art. 31.	[Wejście w życie ustawy]	682

Ustawa z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy

– Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw		683
Art. 5.	[Wymiar stażu odbywanego w dniu wejścia w życie ustawy]	683
Art. 6.	[Obowiązek ukończenia szkolenia przez ekspertów]	684
Art. 7.	[Rezygnacja ze stanowiska dyrektora osoby urlopowanej]	685
Art. 8.	[Zachowanie prawa do urlopu dla poratowania zdrowia]	686
Art. 9.	[Wynagrodzenie w czasie urlopu dla poratowania zdrowia]	686
Art. 10.	[Zasiłek na zagospodarowanie]	687
Art. 11.	[Wynagrodzenie nauczycieli w urzędach]	687
Art. 12.	[Zachowanie w mocy przepisów wykonawczych]	687
Art. 13.	[Dostosowanie kryteriów nagród i wymiaru godzin zajęć]	687
Art. 14.	[Wejście w życie ustawy]	688

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy

– Karta Nauczyciela		689
Art. 2.	[Podwyżka wynagrodzeń w 2009 r.]	689
Art. 3.	[Odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w 2009 r.]	690
Art. 4.	[Obowiązywanie dotychczasowych regulaminów wynagradzania]	690
Art. 5.	[Wymiar dodatkowych zajęć w okresie przejściowym]	691
Art. 6.	[Zachowanie prawa do obniżki wymiaru zajęć]	691

Art. 7.	[Ponowny wpis na listę ekspertów]	692
Art. 8.	[Zachowanie w mocy przepisów wykonawczych]	692
Art. 9.	[Wejście w życie ustawy]	692
Wykaz aktów wykonawczych do ustawy – Karta Nauczyciela		693
Wykaz orzeczeń		697
Wykaz literatury		721
Skorowidz rzeczowy		723

WYKAZ SKRÓTÓW

Źródła prawa

Karta praw i obowiązków nauczyciela	– ustawa z 27.04.1972 r. – Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. Nr 16, poz. 114 ze zm.)
k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
k.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2017 r. poz. 2204 ze zm.)
KN	– ustawa z 26.01.1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2017 r. poz. 1189 ze zm.)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
k.p.	– ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 108 ze zm.)
k.p.a.	– ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1257 ze zm.)
k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 155 ze zm.)
k.p.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1904 ze zm.)
nowela z 5.06.1992 r.	– ustawa z 5.06.1992 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 53, poz. 252 ze zm.)
nowela z 14.06.1996 r.	– ustawa z 14.06.1996 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 87, poz. 396)

- nowela
z 24.07.1998 r. – ustawa z 24.07.1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 668 ze zm.)
- nowela
z 18.02.2000 r. – ustawa z 18.02.2000 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 19, poz. 239 ze zm.)
- nowela
z 23.08.2001 r. – ustawa z 23.08.2001 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy – Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego, ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 111, poz. 1194 ze zm.)
- nowela
z 27.06.2003 r. – ustawa z 27.06.2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 137, poz. 1304)
- nowela
z 14.11.2003 r. – ustawa z 14.11.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 213, poz. 2081)
- nowela
z 15.07.2004 r. – ustawa z 15.07.2004 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 179, poz. 1845)
- nowela
z 17.12.2004 r. – ustawa z 17.12.2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2005 r. Nr 10, poz. 71)
- nowela
z 18.10.2006 r. – ustawa z 18.10.2006 r. o zmianie i uchyleniu niektórych upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz.U. Nr 220, poz. 1600)
- nowela
z 11.04.2007 r. – ustawa z 11.04.2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 80, poz. 542)
- nowela
z 25.07.2008 r. – ustawa z 25.07.2008 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy – Karta Nauczyciela oraz ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. Nr 145, poz. 917 ze zm.)
- nowela
z 21.11.2008 r. – ustawa z 21.11.2008 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 1)

nowela z 19.03.2009 r.	– ustawa z 19.03.2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 458 ze zm.)
nowela z 20.02.2015 r.	– ustawa z 20.02.2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 357)
nowela z 5.08.2015 r.	– ustawa z 5.08.2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz.U. poz. 1418 ze zm.)
nowela z 18.03.2016 r.	– ustawa z 18.03.2016 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 668)
p.s.w.	– ustawa z 27.07.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.)
r.o.k.d.	– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18.08.2017 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz.U. poz. 1648 ze zm.)
r.s.p.b.l.	– rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 30.05.1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 2067 ze zm.)
r.s.s.k.	– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 1.08.2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. poz. 1575)
r.s.w.m.s.	– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31.01.2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz.U. z 2014 r. poz. 416 ze zm.)
r.s.z.u.w.	– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 26.06.2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wynagrodzenia oraz ekwiwalentu pieniężnego

- za urlop wypoczynkowy nauczycieli (Dz.U. Nr 71, poz. 737 ze zm.)
- r.u.s.a. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 1.03.2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz.U. poz. 393)
- r.u.s.a. z 2004 r. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 1.12.2004 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz.U. Nr 260, poz. 2593 ze zm.)
- u.d.w.r. – ustawa z 12.12.1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 2217 ze zm.)
- u.e.p. – ustawa z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.)
- u.e.r. – ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.)
- u.f.z.o. – ustawa z 27.10.2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. poz. 2203)
- u.k.w. – ustawa z 23.12.1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 966 ze zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 200 ze zm.)
- pr. ośw. – ustawa z 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 69 ze zm.)
- u.p.s. – ustawa z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 902 ze zm.)
- u.p.s. z 1990 r. – ustawa z 22.03.1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593 ze zm.)
- u.p.społ. – ustawa z 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.)
- p.w.p.o. – ustawa z 14.12.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60 ze zm.)
- u.r.s.z. – ustawa z 23.05.1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 399 ze zm.)

-
u.s.g.	–	ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875)
u.s.o.	–	ustawa z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2017 r. poz. 2198 ze zm.)
u.s.z.r.	–	ustawa z 13.03.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. z 2016 r. poz. 1474)
u.s.z.r. z 1989 r.	–	ustawa z 28.12.1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.)
u.w.r.	–	ustawa z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697)
u.z.z.	–	ustawa z 23.05.1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1881)
z.u.o.p.	–	zarządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 23.12.1989 r. w sprawie ustalania okresów pracy i innych okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej oraz zasad jej obliczania i wypłacania (M.P. Nr 44, poz. 358 ze zm.)

Czasopisma i oficjalne publikatory

Biul. SN	–	Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
CBOSA	–	Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
Dz.Urz. Dolno.	–	Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego
Dz.Urz. Lubel.	–	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego
Dz.Urz. Lubus.	–	Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego
Dz.Urz. Łódzk.	–	Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego
Dz.Urz. Małop.	–	Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego
Dz.Urz. MEN	–	Dziennik Urzędowy Ministra Edukacji Narodowej
Dz.Urz. MKiDN	–	Dziennik Urzędowy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Dz.Urz. MOiW	–	Dziennik Urzędowy Ministra Oświaty i Wychowania
Dz.Urz. Podka.	–	Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego
-

Dz.Urz. Podla.	– Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego
Dz.Urz. Pomor.	– Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego
Dz.Urz. Śląsk.	– Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego
Dz.Urz. Warmi.	– Dziennik Urzędowy Województwa Warmińskiego
Dz.Urz. Wielk.	– Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego
Dz.Urz. Zachodn.	– Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego
Mon. Pr. Pr.	– Monitor Prawa Pracy
NZS	– Nowe Zeszyty Samorządowe
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSA WSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, seria A
OwSS	– Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
Pr. Pr.	– Prawo Pracy
Sł. Prac.	– Służba Pracownicza
Inne	
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
RIO	– regionalna izba obrachunkowa
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

USTAWA

z dnia 26 stycznia 1982 r.

Karta Nauczyciela

(Dz.U. z 2017 r. poz. 1189; zm.: Dz.U. z 2017 r. poz. 2203)

Mając na względzie doniosłą rolę oświaty i wychowania w Rzeczypospolitej Polskiej, pragnąc dać wyraz szczególnej randze społecznej zawodu nauczyciela zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami, otwierając niniejszą ustawą drogę do dalszych uregulowań prawnych systemu edukacji narodowej, stanowi się, co następuje:

ROZDZIAŁ 1

Postanowienia wstępne

Art. 1. [Zakres podmiotowy ustawy]

1. Ustawie podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w:

- 1) publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz placówkach doskonalenia nauczycieli działających na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59), z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 1a, 1b oraz pkt 2 lit. a;
- 2) zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich działających na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654 oraz z 2017 r. poz. 773);
- 3) (uchylony).
- 4) publicznych kolegiach pracowników służb społecznych.

1a. (uchylony).

2. Ustawie podlegają również, w zakresie określonym ustawą:

- 1) nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne, w:
 - a) urzędach organów administracji rządowej,
 - b) kuratoriach oświaty,
 - c) specjalistycznej jednostce nadzoru,
 - d) Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisjach egzaminacyjnych,

- e) organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych;
- 1a) nauczyciele zatrudnieni w publicznych szkołach i szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urządach konsularnych i przedstawicielstwach wojсковых Rzeczypospolitej Polskiej;
- 1b) nauczyciele zatrudnieni w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych oraz publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych, oraz publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych o zasięgu ogólnokrajowym, o których mowa odpowiednio w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. b, ust. 6 i ust. 7 pkt 2 i ust. 14 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
- 2) nauczyciele zatrudnieni w:
 - a) publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego,
 - b) przedszkolach niepublicznych, niepublicznych placówkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych;
 - c)¹ *publicznych innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego;*
- 3) nauczyciele urlopowani na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881);
- 4) pracownicy zatrudnieni u pracodawców niewymienionych w ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1–3, pełniący funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kierowników praktycznej nauki zawodu, posiadający kwalifikacje określone dla nauczycieli

¹ Art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c dodana przez art. 76 pkt 1 ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

- praktycznej nauki zawodu oraz wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą w wymiarze przewidzianym dla tych nauczycieli;**
- 5) pracownicy zatrudnieni w Ochotniczych Hufcach Pracy na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, posiadający kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy.**
1. Przepisy tego artykułu wyznaczają zakres podmiotowy obowiązywania Karty Nauczyciela. Obejmuje on przede wszystkim nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 2 pr. ośw., a także pracowników pedagogicznych zatrudnionych w placówkach resortu sprawiedliwości działających na podstawie przepisów ustawy z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2016 r. poz. 1654 ze zm.). Wymienione osoby są objęte pełnym zakresem przepisów Karty Nauczyciela.

W związku z przekształceniem ustawą z 5.08.2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz.U. poz. 1418 ze zm.) rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych w opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów przepisom Karty Nauczyciela przestali podlegać pracownicy pedagogiczni zatrudnieni dotychczas w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych. Z dniem wejścia w życie wymienionej ustawy wygasły zatem posiadane przez dotychczasowych pracowników pedagogicznych tych ośrodków uprawnienia wynikające z Karty Nauczyciela, z wyjątkiem uprawnień emerytów i rencistów, o których mowa w art. 53 ust. 2 i 3a, art. 54 ust. 4, art. 56 i art. 58 w zw. z art. 60 oraz art. 72 ust. 4 KN. Dla emerytów i rencistów odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, o którym mowa w art. 53 ust. 2 KN, dokonywany jest w sądzie okręgowym, w którym działa opiniodawczy zespół sądowych specjalistów.

W specyficznej sytuacji znaleźli się natomiast pracownicy publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, działających na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej.

Z dniem 1.01.2004 r. weszły w życie przepisy art. 2 pkt 1 lit. a i b noweli z 27.06.2003 r., zachowujące moc obowiązującą Karty Nauczyciela wyłącznie wobec tych nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, którzy byli zatrudnieni w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, tj. przed 1.01.2004 r. Osoby zatrudniane w wymienionych placówkach i ośrodkach od 1.01.2004 r. nie podlegały już zatem przepisom Karty Nauczyciela w żadnym zakresie.

Natomiast 1.01.2012 r. weszła w życie nowelizacja Karty Nauczyciela zawarta w art. 204 u.w.r., która uchyliła ust. 1a w art. 1 KN, wyłączając tym samym nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych z zakresu podmiotowego obowiązywania Karty Nauczyciela. Na podstawie przepisów przejściowych zawartych w art. 237 u.w.r. przepisy Karty Nauczyciela były jeszcze stosowane przez okres 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w odniesieniu do nauczycieli zatrudnionych dotychczas w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego i w publicznych całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego. Po upływie tego terminu wymienione osoby utraciły status nauczyciela i stały się pracownikami samorządowymi w rozumieniu ustawy o pracownikach samorządowych. Do tego czasu nadzór pedagogiczny nad ich pracą sprawowali wojewodowie.

Drugą grupę pracowników objętych przepisami Karty Nauczyciela – jednak tylko w pewnym zakresie, określonym enumeratywnie w art. 91a oraz 91b KN – stanowią osoby zatrudnione w jednostkach wymienionych w art. 1 ust. 2 KN. Do pracowników objętych tylko niektórymi przepisami Karty Nauczyciela należą nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowiskach związanych z wykonywaniem nadzoru pedagogicznego (wymagających kwalifikacji pedagogicznych) w:

- 1) Ministerstwie Edukacji Narodowej;
- 2) Ministerstwie Sprawiedliwości oraz w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej;

- 3) Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz podporządkowanym mu Centrum Edukacji Artystycznej, działającym na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury z 22.09.2004 r. w sprawie specjalistycznej jednostki nadzoru (Dz.U. Nr 226, poz. 2292 ze zm.);
- 4) Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju;
- 5) Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- 6) Ministerstwie Środowiska;
- 7) Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej;
- 8) kuratoriach oświaty (łącznie z kuratorem oświaty).

Wykaz stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych w wymienionych urzędach określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25.08.2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. poz. 1658). Kolejną grupę pracowników objętych przepisami Karty Nauczyciela jedynie w pewnym zakresie stanowią nauczyciele zatrudnieni w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych na podstawie zezwolenia przez osoby fizyczne i osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, a także nauczyciele niepublicznych przedszkoli, placówek i szkół posiadających uprawnienia szkół publicznych. Nauczyciele szkół niepublicznych bez uprawnień szkół publicznych nie podlegają przepisom Karty Nauczyciela w żadnym zakresie.

W związku z nowelizacją Karty Nauczyciela wprowadzoną przez art. 76 u.f.z.o. od 1.09.2018 r. jej zakres podmiotowy zostanie poszerzony o nauczycieli zatrudnionych w publicznych i niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne. Do wymienionych grup nauczycieli będą miały zastosowanie przepisy KN wymienione w art. 91b ust. 2 pkt 4. Natomiast nauczyciele publicznych innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego podlegają już obecnie przepisom KN w pełnym zakresie ze względu na to, że są zatrudniani w prowadzonych przez te jednostki przedszkolach lub szkołach podstawowych, którym są przyporządkowane inne formy wychowania przedszkolnego.

Węższy zakres obowiązywania przepisów Karty Nauczyciela obejmuje jeszcze nauczycieli urlopowanych do wykonywania funkcji w związkach zawodowych, instruktorów i kierowników praktycznej nauki zawodu zatrudnionych w podmiotach innych niż szkoły i placówki, a ponadto zatrudnionych na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych pracowników Ochotniczych Hufców Pracy posiadających kwalifikacje nauczycielskie i wykonujących pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy.

Nowelą z 20.02.2015 r. ograniczony został zakres stosowania przepisów Karty Nauczyciela wobec nauczycieli zatrudnionych w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa. Uprawnienia z Karty Nauczyciela przysługują tylko nauczycielom mianowanym lub dyplomowanym zatrudnionym w tych placówkach, w zakresie określonym w art. 91a ust. 2 KN.

2. Nowelizacja Karty Nauczyciela dokonana nowelą z 18.02.2000 r. zmodyfikowała nieco zakres podmiotowy ustawy, wyłączając z niego nauczycieli zatrudnionych w organizacjach społecznych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych. Nauczyciele ci na mocy przejściowego przepisu art. 6 ust. 1 pkt 3 noweli z 18.02.2000 r. zachowali jednak swoje dotychczasowe uprawnienia aż do czasu rozwiązania lub wygaśnięcia ich stosunku pracy – jeśli dane uprawnienie jest przewidziane w znowelizowanej Karcie Nauczyciela.

W związku z uchyleniem przez nowelę z 18.02.2000 r. dotychczasowego art. 5 KN, zawierającego upoważnienie do rozciągnięcia przepisów Karty Nauczyciela na inne grupy pracowników niż wymienione w art. 1 KN, utraciły moc wydane na tej podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej:

- 1) z 14.09.1998 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów i kierowników praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników prowadzących prace dydaktyczne i wychowawcze (Dz.U. Nr 126, poz. 833);
- 2) z 20.05.1997 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na pracowników Ochotniczych Hufców Pracy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie (Dz.U. Nr 53, poz. 340).

Grupy pracowników, na które powyższe rozporządzenia rozciągały przepisy Karty Nauczyciela, w większości zostały przez wymienioną wyżej nowelizację wpisane bezpośrednio do art. 1 ust. 2 KN. Nie zostali natomiast umieszczeni w tym przepisie nauczyciele zatrudnieni w ośrodkach szkolenia zawodowego oraz w prowadzonych przez organizacje spółdzielcze i społeczne placówkach kształcących i doskonalących w formach pozaszkolnych ani też nauczyciele zatrudnieni w placówkach zbiorowego zakwaterowania prowadzący pracę wychowawczą z młodocianymi pracownikami. Z mocy art. 6 ust. 2 noweli z 18.02.2000 r. zachowują oni jednak do czasu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy uprawnienia wynikające z art. 51, 64 ust. 3, art. 86–88 i 90 KN.

Po zmianie dokonanej ustawą z 18.02.2000 r., która weszła w życie 6.04.2000 r., Karta Nauczyciela nie obejmuje już wychowawców zatrudnionych w domach pomocy społecznej. Sąd Najwyższy w wyroku z 18.09.2003 r., I PK 352/02, OSNP 2004/18, poz. 311, stwierdził jednak, że „wyłączenie z dniem 6 kwietnia 2000 r. wychowawców zatrudnionych w domach pomocy społecznej z zakresu zastosowania przepisów Karty Nauczyciela nie spowodowało utraty statusu mianowanego wychowawcy przez osoby, które uzyskały go wcześniej, w tym także z mocy prawa”.

3. Przepisy art. 1 KN dotyczą tylko nauczycieli zatrudnionych, tj. pozostających w stosunku pracy. Karta nie obejmuje zatem nauczycieli wykonujących pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej. W uchwale SN z 20.09.1994 r., I PZP 37/94, OSNP 1995/7, poz. 86, został wyrażony pogląd, że „dopuszczalne jest zatrudnienie nauczyciela w szkole niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej na podstawie umowy

cywilnoprawnej”. Istotne znaczenie dla takiego rozstrzygnięcia miało ustalenie, że do nauczycieli szkół niepublicznych nie ma zastosowania art. 10 KN, który stanowi o nawiązaniu stosunku pracy na podstawie umowy o pracę lub mianowania. Sąd Najwyższy jest konsekwentny w takim poglądzie, gdyż w wyroku z 30.05.2001 r., I PKN 429/00, OSNP 2003/7, poz. 174, ponownie uznał, że „zatrudnienie nauczyciela w niepublicznej szkole [...] [w tym przypadku wyższej szkole artystycznej – przyp. aut.] może być wykonywane na podstawie umowy cywilnoprawnej”. Sąd Najwyższy, oceniając stosunek prawny łączący nauczyciela ze szkołą, zwrócił uwagę, że w zawartej pomiędzy szkołą a nauczycielem umowie nie występowało „podporządkowanie typu pracowniczego, związane z obowiązkiem wykonywania bieżących poleceń wydanych w imieniu pracodawcy, ewentualnie z odpowiedzialnością porządkową pracownika”. Sąd Najwyższy uznał, że łącząca strony umowa „była w istocie umową o dzieło. Przedmiotem umowy o dzieło może być osiągnięcie rezultatu niematerialnego, nieucieleśnionego, a za taki uznaje się przygotowanie i wygłoszenie cyklu specjalistycznych wykładów”. Sąd Najwyższy w przywołanym wyroku zwrócił także uwagę, że za pracodawcę zatrudniającego nauczyciela powinna być uważana szkoła niepubliczna jako jednostka organizacyjna w rozumieniu art. 3 k.p., a nie osoba będąca jej założycielem.

Do powyższej kwestii Sąd Najwyższy powrócił w wyroku z 18.07.2012 r., I UK 90/12, LEX nr 1232232, w którym podkreślił, że „dopuszczalne jest wykonywanie tych samych obowiązków [przez nauczycieli szkoły niepublicznej – przyp. aut.] zarówno w ramach zatrudnienia pracowniczego, jak i cywilnoprawnego, o ile nie sprzeciwiają się temu inne okoliczności (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 300 k.p.). Zadecydować o podstawie zatrudnienia mogą strony umowy. Wynika z tego, że wola stron może zmienić podstawę zatrudnienia z umowy o pracę na umowę cywilnoprawną”.

Trzeba podkreślić, że za kluczowe dla rozstrzygnięcia, czy nauczyciel może wykonywać pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej, Sąd Najwyższy uznał ogólne reguły odróżnienia umowy o pracę od umowy cywilnoprawnej. Zważywszy na brzmienie art. 22 § 1¹ k.p., zawieranie

umów cywilnoprawnych z nauczycielami szkół niepublicznych wydaje się możliwe tylko wtedy, gdy umowa nie spełnia warunków wskazanych w wymienionym przepisie Kodeksu pracy (wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonych przez pracodawcę).

Z kolei w wyroku z 8.02.2000 r., II UKN 380/99, OSNP 2001/14, poz. 470, Sąd Najwyższy stwierdził, że „nauczanie praktycznej nauki zawodu na podstawie umowy zlecenia i w wymiarze niższym niż 22 godziny tygodniowo nie może być uznane za pracę nauczycielską w rozumieniu art. 88 ust. 1 [...] Karty Nauczyciela [...] w zw. z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 34, poz. 261 z późn. zm.)”.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że instruktorzy praktycznej nauki zawodu przed 1.09.1988 r., tj. przed wejściem w życie wymienionego wyżej rozporządzenia z 10.08.1988 r., nie podlegali przepisom Karty Nauczyciela, zatem okresy ich pracy przed tym dniem nie były okresami pracy w szczególnym charakterze uprawniającymi do emerytury nauczycielskiej (wyroki SN: z 29.09.2000 r., II UKN 729/99, OSNP 2002/10, poz. 244; z 10.01.2006 r., I UK 129/05, OSNP 2006/23–24, poz. 36 i z 14.01.2014 r., II UK 209/13, LEX nr 1421811). Status prawny instruktorów praktycznej nauki zawodu nie był i nie jest tożsamy ze statusem nauczycieli praktycznej nauki zawodu zatrudnionych w szkołach i placówkach systemu oświaty. Instruktorzy praktycznej nauki zawodu nie stanowią zatem podgrupy nauczycieli praktycznej nauki zawodu (wyrok SN z 3.02.2012 r., II UK 126/11, LEX nr 1241406).

Od 1.09.2018 r. nastąpi istotna zmiana w zakresie sposobu zatrudniania nauczycieli publicznych przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek prowadzonych na podstawie zezwolenia przez osoby fizyczne i osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, a także nauczycieli niepublicznych przedszkoli, innych

form wychowania przedszkolnego, placówek i szkół o uprawnieniach szkół publicznych. W tym dniu wchodzi w życie art. 10a KN, dodany przez art. 76 pkt 14 u.f.z.o., stosownie do którego nauczyciele w wymienionych jednostkach mają być zatrudniani na podstawie umowy o pracę zgodnie z Kodeksem pracy. Dotyczyć to będzie nie tylko nauczycieli nowo zatrudnianych, ale również nauczycieli wykonujących pracę w tych szkołach i placówkach na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych przed 1.09.2018 r. Pracodawcy będą obowiązani dostosować podstawę świadczenia pracy do art. 10a KN, tj. zawrzeć umowę o pracę. W przypadku niedostosowania się przez pracodawcę do tego obowiązku nauczyciel może w drodze powództwa przed sądem pracy dochodzić ustalenia istnienia stosunku pracy.

4. Do 31.12.2017 r. odrębnie był uregulowany zakres przepisów Karty Nauczyciela mających zastosowanie do nauczycieli i wychowawców szkół i placówek prowadzonych przez osoby prawne Kościoła Katolickiego. Zakres ten, na podstawie upoważnienia zawartego w art. 21 ust. 2 ustawy z 17.05.1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 380), określał minister właściwy do spraw oświaty i wychowania na wniosek władz kościelnych (zob. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 19.11.2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu uprawnień i obowiązków nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w niepublicznych przedszkolach i niepublicznych placówkach prowadzonych przez kościelne osoby prawne, Dz.U. Nr 204, poz. 1722 ze zm.).

W art. 78 u.f.z.o. dokonano jednak zmiany ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, skutkiem której jest uchylenie od 1.01.2018 r. tej odrębnej regulacji i zastosowanie do wymienionej grupy nauczycieli praw i obowiązków ustalonych dla nauczycieli i wychowawców zatrudnionych odpowiednio w publicznych lub niepublicznych szkołach, przedszkolach, placówkach i innych jednostkach organizacyjnych wchodzących w skład systemu oświaty, prowadzonych przez podmioty niebędące jednostkami samorządu terytorialnego. Oznacza to stosowanie do tych nauczycieli przepisów KN w zakresie wskazanym w art. 91b ust. 2 KN.

5. W wyroku z 3.08.2000 r., II UKN 661/99, OSNP 2002/4, poz. 93, Sąd Najwyższy orzekł, że „nauczanie religii w punktach katechetycznych prowadzonych przez osoby prawne Kościoła Katolickiego (parafie) przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej [...] oraz zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 kwietnia 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu uprawnień i obowiązków nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w szkołach (placówkach) prowadzonych przez osoby prawne Kościoła Katolickiego (M.P. Nr 30, poz. 316) było pracą nauczycielską w pojęciu art. 1 ust. 1 w zw. z art. 3 pkt 1 ustawy [...] Karta Nauczyciela oraz art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty”.

Powyższą linię orzecznictwa w zakresie uznawania nauczania religii za pracę nauczycielską Sąd Najwyższy konsekwentnie kontynuuje w uchwale składu siedmiu sędziów z 13.06.2001 r., III ZP 32/00, OSNP 2002/7, poz. 165, Biul. SN 2001/6, s. 1. Zgodnie z tą uchwałą, „okres nauczania religii w katechizacji parafialnej w ramach stosunku pracy, przed dniem 25 października 1991 r. [czyli przed wejściem w życie ustawy o systemie oświaty – przyp. aut.], jest okresem pracy nauczycielskiej w rozumieniu art. 88 ust. 1 ustawy [...] – Karta Nauczyciela”.

6. Niektóre przepisy Karty Nauczyciela mają zastosowanie wyłącznie w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć. Dotyczy to przepisów art. 54–61, 72 i 86–90, których z mocy art. 91b ust. 1 KN nie stosuje się do nauczycieli zatrudnionych w wymiarze niższym niż połowa tego wymiaru. Od 1.01.2018 r., w związku ze zmianami wprowadzonymi w KN przez ustawę o finansowaniu zadań oświatowych, do nauczycieli zatrudnionych poniżej połowy wymiaru zajęć nie mają zastosowania art. 54 ust. 5, art. 72, 86 i 90.
7. Sąd Najwyższy w wyroku z 22.04.1998 r., I PKN 47/98, OSNP 1999/8, poz. 274, orzekł, że „wychowawcy-terapeuci zatrudnieni w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wychowawczym, niebędącym placówką oświatowo-wychowawczą w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 6 ustawy [...] Karta Nauczyciela [...] nie są nauczycielami mianowanymi, nawet jeżeli w umowach ich czas pracy został określony według reguł przewidzianych dla nauczycieli”.

Wyrok dotyczył brzmienia art. 1 KN obowiązującego przed nowelizacją z 18.02.2000 r.

8. Obecnie wychowawcy zatrudnieni w Ochotniczych Hufcach Pracy podlegają Karcie Nauczyciela w zakresie określonym w art. 91b ust. 2a KN. W poprzednim stanie prawnym kwestia ta nie była jednak tak jednoznaczna. Sąd Najwyższy w wyroku z 5.03.1999 r., I PKN 625/98, OSNP 2000/9, poz. 354, ustalił, że „nauczyciel (wychowawca) zatrudniony w ochotniczym hufcu pracy podlegał [...] Karcie Nauczyciela [...] w okresie od wejścia w życie ustawy [...] o systemie oświaty do wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 87, poz. 396)”.

Warto dodać, że w 1997 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 20.05.1997 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na pracowników Ochotniczych Hufców Pracy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie (Dz.U. Nr 53, poz. 340). Rozporządzenie to utraciło moc w 2000 r. w związku z uregulowaniem kwestii stosowania do pracowników Ochotniczych Hufców Pracy przepisów Karty Nauczyciela bezpośrednio w jej tekście.

Pracowników Ochotniczych Hufców Pracy dotyczy wyrok SN z 12.10.2007 r., I UK 131/07, OSNP 2008/23–24, poz. 360, w którym Sąd Najwyższy uznał, że: „Na podstawie art. 1 ust. 2 pkt 5 ustawy [...] Karta Nauczyciela [...] za nauczyciela nie może być uznany pracownik zajmujący stanowisko kierownicze w Ochotniczych Hufcach Pracy, nieposiadający wyższego wykształcenia, który nie ukończył zakładu kształcenia nauczycieli określonego w § 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 155, poz. 1288 z późn. zm.)”.

9. Nauczyciele szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego podlegają przepisom Karty Nauczyciela. Nie stosuje się

do nich natomiast ustawy o pracownikach samorządowych, a zatem nie są pracownikami samorządowymi w jej rozumieniu. Wynika to jednoznacznie z art. 3 u.p.s., stanowiącego, że jej przepisów nie stosuje się do pracowników jednostek samorządowych, których status prawny określają odrębne przepisy.

W konsekwencji do nauczycieli nie stosuje się również ustanowionego w art. 26 u.p.s. zakazu zatrudniania u pracodawców samorządowych małżonków oraz osób pozostających ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub stosunku powinowactwa pierwszego stopnia, stosunku opieki lub kurateli, jeżeli pomiędzy tymi osobami powstałby stosunek bezpośredniej podległości służbowej. Zatem dopuszczalne jest zatrudnianie nauczyciela w szkole, w której jego małżonek pozostaje na stanowisku dyrektora.

Powstaje natomiast wątpliwość co do sytuacji, w której małżonek dyrektora szkoły zajmowałby stanowisko np. wójta. W świetle art. 33 ust. 5 u.s.g. wójt jest zwierzchnikiem służbowym kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Analogiczne rozwiązania są zawarte w pozostałych ustrojowych ustawach samorządowych – ustawie z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1868 ze zm.) oraz ustawie z 5.06.1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2017 r. poz. 2096 ze zm.). Tak więc wójt gminy wykonuje uprawnienia zwierzchnika służbowego wobec dyrektorów szkół prowadzonych przez gminę, co mogłoby wskazywać, że w stosunku do niego znajduje zastosowanie zakaz zawarty w art. 26 u.p.s. w sytuacji, gdy jego współmałżonek jest dyrektorem takiej szkoły.

Warto przypomnieć, że w poprzednio obowiązującej ustawie o pracownikach samorządowych z 1990 r. w art. 6 był zawarty analogicznie sformułowany zakaz zatrudniania krewnych i powinowatych u pracodawców samorządowych, jeżeli powstałby między nimi stosunek bezpośredniej zależności.

W praktyce organów administracji rządowej (rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 15.06.2007 r., WNiK.IV.GM.0911/33/2007, NZS 2007/5, poz. 88, LEX nr 305565) oraz w piśmiennictwie

(por. S. Hojda, *Dopuszczalność pełnienia funkcji burmistrza przy zatrudnieniu jego rodziców w innych jednostkach organizacyjnych – wyjaśnienia*, NZS 1999/1, poz. 2; T. Szewc, *Komentarz do ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych* (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593), LEX 2003, art. 6) w stosunku do art. 6 u.p.s. z 1990 r. wskazano, że dyrektor szkoły jako nauczyciel podlega przepisom Karty Nauczyciela, co wyłącza stosowanie do niego ustawy o pracownikach samorządowych z 1990 r., a ponadto że zatrudnienie na stanowisku dyrektora szkoły krewnego lub powinowatego wójta lub burmistrza nie koliduje z przepisem art. 6 u.p.s. z 1990 r.

Pracy burmistrza czy zastępcy burmistrza, nawet mającego pod nadzorem placówki oświaty, nie można traktować jako pracy w oświacie czy choćby w nadzorze pedagogicznym, zaliczanej do wysługi uprawniającej do wcześniejszej emerytury nauczycielskiej (wyrok SN z 13.01.2005 r., II UK 122/04, OSNP 2005/15, poz. 232).

10. Szczególną grupą objętą częściowo przepisami Karty Nauczyciela są nauczyciele zatrudnieni w administracji rządowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych. Nowelizacja z 18.02.2000 r. zawęziła stosowanie Karty Nauczyciela tylko do tych spośród nich, którzy są nauczycielami mianowanymi lub dyplomowanymi. Ustawodawca nie dostrzegł jednak, że z dniem wejścia w życie tej nowelizacji (tj. 6.04.2000 r.) nie wszyscy nauczyciele dotychczas zatrudnieni na wymienionych wyżej stanowiskach spełniają warunki do uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego i w efekcie staną się nauczycielami kontraktowymi. Jednocześnie w znowelizowanej Karcie Nauczyciela w ogóle nie przewidziano możliwości powoływania komisji egzaminacyjnych dla nauczycieli będących urzędnikami ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego. Rozwiązanie tej sytuacji nastąpiło dopiero w noweli z 23.08.2001 r. Ustawa ta, potocznie zwana ustawą „czyszczącą”, wprowadziła m.in. zmiany w przepisach przejściowych zawartych w art. 10 noweli z 18.02.2000 r.

Dzięki tej zmianie nauczyciele zatrudnieni 6.04.2000 r. na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w urzędach oraz innych jednostkach wymienionych w art. 1 ust. 2 pkt 1 KN, a niebędący

nauczycielami mianowanymi, mogli pozostawać na tych stanowiskach aż do 31.08.2005 r. i w tym okresie miały do nich zastosowanie przepisy Karty Nauczyciela wymienione w jej art. 91a ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2. W tym też okresie wspomniani nauczyciele mogli składać wnioski o podjęcie postępowania egzaminacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego, jeżeli posiadali co najmniej 2-letni okres pracy (art. 10 ust. 1 w zw. z art. 10 ust. 7 noweli z 18.02.2000 r.). Jednocześnie w Karcie Nauczyciela wprowadzone zostały przepisy określające skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli urzędników. Mają one odpowiednie zastosowanie również do powoływania komisji egzaminacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego.

11. Zmiana Karty Nauczyciela dokonana w noweli z 23.08.2001 r. do grupy nauczycieli objętych węższym zakresem jej przepisów zaliczyła nauczycieli zatrudnionych w szkołach i szkolnych punktach konsultacyjnych działających przy polskich przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych. Szkoły te są prowadzone przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i funkcjonują na podstawie rozporządzenia w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.

Zakres stosowania przepisów Karty Nauczyciela do nauczycieli szkół polskich za granicą jest określony w art. 91a ust. 4 KN. Dotychczas status tej grupy nauczycieli nie był dostatecznie uregulowany. Obecnie art. 91a ust. 4 KN wskazuje precyzyjnie, którym przepisom nauczyciele ci podlegają. Ponadto w ramach nowelizacji z 23.08.2001 r. w art. 30 KN dodana została odrębna delegacja dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia zasad wynagradzania nauczycieli szkół polskich za granicą. Zatem wynagrodzenie tych nauczycieli jest ustalane na zupełnie innych zasadach niż przyjęte dla nauczycieli szkół w kraju (zob. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 9.09.2004 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w publicznych szkołach i szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. Nr 210, poz. 2138 ze zm.).

12. Zakres podmiotowy przepisów Karty Nauczyciela, zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 3, obejmuje nauczycieli urlopowanych na podstawie przepisów ustawy o związkach zawodowych, z tym że nauczyciele ci zostali objęci przepisami Karty Nauczyciela jedynie częściowo – w zakresie wskazanym w art. 91a ust. 3 KN. Wymieniony węższy zakres stosowania przepisów Karty Nauczyciela dotyczy nauczycieli, którzy uzyskali urlop bezpłatny na podstawie art. 25 ust. 1 u.z.z. oraz wydanego na podstawie art. 25 ust. 1² u.z.z. rozporządzenia Rady Ministrów z 11.06.1996 r. w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy pracownikom pełniącym z wyboru funkcje w związkach zawodowych oraz zakresu uprawnień przysługujących pracownikom w czasie urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy (Dz.U. Nr 71, poz. 336). Ograniczony zakres stosowania przepisów Karty Nauczyciela nie dotyczy natomiast nauczycieli zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na podstawie art. 25 ust. 2 i art. 31 ust. 1 u.z.z. oraz wspomnianego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów. Nauczyciele ci podlegają przepisom Karty Nauczyciela w pełnym zakresie, z uwzględnieniem przepisów wymienionego rozporządzenia. Należy zwrócić uwagę, że w przepisach Karty Nauczyciela wyraźnie rozróżnia się nauczycieli urlopowanych i zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na podstawie ustawy o związkach zawodowych (np. w art. 9e ust. 3 KN).
13. W wyroku z 14.02.2002 r., I PKN 881/00, OSNP (wkładka) 2002/14, poz. 10, Sąd Najwyższy orzekł, że „nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych podlegają przepisom ustawy [...] Karta Nauczyciela [...], gdy placówki te spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2000 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. Nr 80, poz. 900), wydanym z upoważnienia art. 33k ust. 9 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej”. Trzeba jednak zaznaczyć, że od 1.01.2004 r. stosowanie przepisów Karty Nauczyciela ograniczone zostało tylko do tych nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, którzy byli zatrudnieni w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych przed tym dniem (zob. teza 1 komentarza). Natomiast od 1.01.2014 r. przepisów Karty Nauczyciela nie stosuje się do pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych.

14. „W obecnym stanie prawnym żadna inna praca – poza pracą objętą przepisami art. 1 w zw. z art. 3 pkt 1 Karty Nauczyciela – nie jest uznawana za pracę nauczycielską” (wyrok SN z 31.05.2006 r., I UK 319/05, Pr. Pr. 2006/9, s. 28). Jako praca nauczyciela w rozumieniu Karty Nauczyciela nie może na przykład być kwalifikowana praca instruktora tańca wykonywana w ramach stosunku pracy ze spółdzielnią mieszkaniową (wyrok SA w Łodzi z 26.04.2013 r., III AUa 1386/12, LEX nr 1335672).
15. „Karta Nauczyciela w zakresie prawa do zaopatrzenia emerytalnego nie ma zastosowania ani do szkół wyższych, ani do nauczycieli akademickich, w tym również do ubezpieczonego zatrudnionego w charakterze adiunkta na politechnice. Karta ta posługuje się pojęciem nauczyciela, czyli rozumie przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1 Karty” (wyrok SA w Katowicach z 27.10.2005 r., III AUa 1094/04, Pr. Pr. 2006/10, s. 43).
16. Zakres podmiotowy Karty Nauczyciela dotyczy nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, którzy są czynni zawodowo. Wynika to z treści art. 1 ust. 1 KN, zgodnie z którą jej regulacjom podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w placówkach wymienionych w pkt 1–4. W związku z tym „okoliczność braku spełnienia przesłanki bycia czynnym zawodowo nauczycielem eliminuje kandydata do awansu [zawodowego – przyp. aut.] z możliwości jego otrzymania i jest to niezależne od tego, czy spełnia on dalsze, szczegółowe kryteria umożliwiające otrzymanie awansu” (wyrok WSA w Warszawie z 16.02.2010 r., II SA/Wa 1730/09, LEX nr 592550).
17. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 9.06.2010 r., K 29/07, OTK-A 2010/5, poz. 49, Dz.U. z 2010 r. Nr 117, poz. 789, LEX nr 583728, orzekł, że art. 1 ust. 1 pkt 1 KN jest zgodny z art. 16 ust. 2 i art. 166 ust. 1 Konstytucji RP oraz nie jest niezgodny z art. 32 w zw. z art. 167 ust. 1 Konstytucji RP. Wniosek o stwierdzenie niezgodności wymienionego przepisu Karty Nauczyciela z Konstytucją RP złożyła jedna z gmin, która twierdziła, że konieczność stosowania wobec nauczycieli przepisów Karty Nauczyciela zmuszających gminę do prowadzenia placówek oświatowych

wbrew zasadom gospodarności, z maksymalnym uwzględnieniem interesów ekonomicznych nauczycieli, skutkuje wyższymi kosztami usług oświatowych ponoszonymi przez gminę. Narusza to interesy majątkowe i samodzielność gminy, a w konsekwencji uniemożliwia realizację jej zadania własnego, czyli zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, którą stanowią wszyscy mieszkańcy w gminie, nie zaś jedynie określona grupa zawodowa (nauczyciele). Zdaniem gminy nałożony na jednostki samorządu obowiązek prowadzenia szkół na podstawie Karty Nauczyciela powoduje dyskryminacyjne i niezgodne z zasadami państwa prawnego uzasadnienia w celach regulacji oświatowych uprzywilejowanie pracowników oświaty względem innych pracowników umysłowych. Trybunał Konstytucyjny w wymienionym wyroku nie podzielił żadnego z zarzutów przedstawionych przez gminę, wskazał natomiast, że ustawodawca uregulował w sposób jednolity dla całego kraju system oświaty, w tym obowiązki gmin związane z realizacją zadań w zakresie oświaty publicznej. Celem takiego działania była realizacja wyrażonego w art. 70 ust. 4 Konstytucji RP obowiązku zapewnienia obywatelom przez państwo powszechnego i równego dostępu do wykształcenia. Jednym z elementów składających się na zadania oświatowe gmin jest wynagradzanie nauczycieli zatrudnionych w publicznych placówkach oświatowych, dla których gminy są organami prowadzącymi. Zobowiązanie gmin do stosowania przepisów Karty Nauczyciela w zakresie zatrudniania i wynagradzania nauczycieli nie stanowi jednak ograniczenia zakresu uprawnień gminy w wykonywaniu jej zadania własnego, jakim są sprawy edukacji publicznej, i nie wpływa na uprawnienia gminy w sprawowaniu władzy publicznej w tym zakresie w sposób, który prowadziłby do faktycznej eliminacji jej samodzielności. W analizowanej sprawie mamy bowiem do czynienia z dopuszczalną na gruncie art. 16 ust. 2 Konstytucji RP konkretyzacją zadania gminy, uzasadnioną nadrzędnym celem, jakim jest zapewnienie powszechności i równego dostępu do oświaty publicznej, niemożliwych bez oparcia jej na jednolitych zasadach, w tym także w zakresie wynagradzania nauczycieli.

18. Od 1.10.2016 r. ustawa z 11.07.2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1198 ze zm.) zlikwidowała działające dotychczas w systemie oświaty zakłady kształcenia nauczycieli (kolegia nauczycielskie i nauczycielskie kolegia języków

obcych). Wymieniona ustawa z tym dniem skreśliła również z zakresu podmiotowego Karty Nauczyciela nauczycieli tych zakładów.

19. Godnym odnotowania zjawiskiem na gruncie oświatowego prawa pracy jest stopniowe rozszerzanie regulacji dopuszczających zatrudnianie w szkołach do prowadzenia zajęć osób niebędących nauczycielami, przy czym regulacje te, mimo ich pragmatycznego charakteru, nie były umieszczane w Karcie Nauczyciela, ale w ustawie o systemie oświaty, a następnie zostały przeniesione do Prawa oświatowego. Tego rodzaju przepisy zawierał art. 7 ust. 1a–1g u.s.o., a obecnie zawiera je art. 15 ust. 1–6 pr. ośw. Status pracowniczy tak zatrudnionych osób jest specyficzny; są one wprawdzie zatrudniane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, ale przepisy szczególne nakazują stosowanie do nich niektórych wyraźnie wskazanych przepisów KN. Przepisy art. 15 ust. 1–6 pr. ośw. w uzasadnionych przypadkach pozwalają zatrudnić w szkole, za zgodą kuratora oświaty, a w przypadku szkoły artystycznej – ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, osobę niebędącą nauczycielem, posiadającą przygotowanie uznane przez dyrektora szkoły za odpowiednie do prowadzenia danych zajęć. Osoba taka musi spełniać warunki określone w art. 10 ust. 5 pkt 3 i 4 KN i przed zatrudnieniem przedstawić dyrektorowi szkoły informację z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającą niekaralność. Wymieniona osoba jest zatrudniana przez dyrektora szkoły na zasadach określonych w Kodeksie pracy, stosuje się jednak do niej przepisy Karty Nauczyciela dotyczące tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć edukacyjnych nauczycieli. Osoba ta może otrzymać wynagrodzenie nie wyższe niż przewidziane dla nauczyciela dyplomowanego. Od 1.09.2018 r. maksymalne wynagrodzenie, jakie będzie mogła otrzymać taka osoba, nie będzie mogło przekroczyć 184% kwoty bazowej określanej corocznie w ustawie budżetowej dla nauczycieli. Jednak organ prowadzący szkołę będzie mógł upoważnić dyrektora szkoły do podwyższenia, w indywidualnym przypadku, wynagrodzenia takiej osoby ponad tę wysokość (art. 15 ust. 3 pr. ośw.).

Na podobnych zasadach dyrektor szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe może zatrudnić osobę posiadającą przygotowanie zawodowe uznane przez niego za odpowiednie do prowadzenia zajęć z zakresu kształcenia

zawodowego. W tym przypadku jednak zgodę na zatrudnienie takiej osoby wydaje organ prowadzący szkołę.

Na podstawie art. 15 ust. 7 i 8 pr. ośw. do 31.08.2018 r. w szkole podstawowej, w tym specjalnej i integracyjnej, może być zatrudniony asystent nauczyciela lub osoby niebędącej nauczycielem zatrudnionej zgodnie z art. 15 ust. 2 pr. ośw., prowadzących zajęcia w klasach I–III, lub asystent wychowawcy świetlicy. Do zadań asystenta należy wspieranie nauczyciela lub osoby niebędącej nauczycielem, prowadzących zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, lub wspieranie wychowawcy świetlicy. Asystent wykonuje zadania wyłącznie pod kierunkiem nauczyciela, osoby, o której mowa w ust. 1a, lub wychowawcy świetlicy. Osoba zatrudniona jako asystent musi posiadać wykształcenie co najmniej na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkole podstawowej oraz przygotowanie pedagogiczne. Asystenta zatrudnia się na zasadach określonych w Kodeksie pracy, analogicznie do osoby niebędącej nauczycielem. Asystentowi nie można powierzać zadań określonych dla nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej zatrudnianych dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Zarówno zatrudnienie w szkole osoby niebędącej nauczycielem, jak i asystenta nauczyciela następuje na zasadach określonych w Kodeksie pracy. Przepisy wyłączają przy tym możliwość zatrudnienia tych osób na zasadach określonych w ustawie o pracownikach samorządowych, a co za tym idzie – nie ma również możliwości ustalania wynagrodzenia tych osób na podstawie przepisów dotyczących wynagradzania pracowników samorządowych. Do wynagradzania tych osób stosuje się zatem przepisy Kodeksu pracy, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 3 pr. ośw. Ustalenie wynagrodzenia omawianych osób należy do dyrektora szkoły. Warto przypomnieć, że zgodnie z art. 29 § 1 pkt 3 k.p. umowa o pracę musi określać m.in. warunki pracy i płacy, w szczególności wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem składników wynagrodzenia.

Z dniem 1.09.2018 r. wejdzie w życie zmiana art. 15 pr. ośw. dokonana ustawą o finansowaniu zadań oświatowych. Wskutek tej zmiany osoba, o której mowa w art. 15 ust. 2 pr. ośw., będzie zatrudniana nadal na podstawie Kodeksu pracy, jednak odpowiednie zastosowanie będą miały do niej przepisy dotyczące tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć edukacyjnych nauczycieli, a wynagrodzenie ustalone w umowie o pracę, jak wcześniej wspomniano, nie będzie mogło przekraczać 184% kwoty bazowej ustalonej dla nauczycieli na dany rok.

Z dniem 1.09.2018 r. zostaną ponadto uchylone przepisy, które umożliwiają zatrudnienie asystenta nauczyciela. W art. 143 u.f.z.o. zamieszczono jednak przepis przejściowy dopuszczający dalsze zatrudnienie na dotychczasowych zasadach na stanowisku asystenta nauczyciela, asystenta osoby niebędącej nauczycielem lub asystenta wychowawcy świetlicy osoby zatrudnionej 1.09.2018 r. na takim stanowisku; zatrudnienie to nie będzie mogło trwać dłużej niż do 31.08.2020 r.

Od 31.03.2015 r., w związku z wejściem w życie noweli z 20.02.2015 r., w celu realizacji zajęć w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, w szkole lub placówce publicznej może być zatrudniony nauczyciel, który nie realizuje w tej szkole lub placówce tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, posiadający kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 i 3 KN oraz spełniający warunki określone w art. 10 ust. 5 pkt 2–4a KN. Nauczyciel ten, przed zatrudnieniem, musi przedstawić dyrektorowi szkoły lub placówki informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności. Wymienionego nauczyciela zatrudnia się na zasadach określonych w Kodeksie pracy, z tym że za każdą godzinę prowadzenia zajęć przysługuje mu wynagrodzenie nie wyższe niż wynagrodzenie za jedną godzinę prowadzenia zajęć ustalone w sposób określony w art. 35 ust. 3 KN nauczyciela dyplomowanego posiadającego wykształcenie wyższe magisterskie i realizującego pensum tygodniowe określone w art. 42 ust. 3 w tabeli w lp. 3 KN. Rozwiązanie to zostało uwzględnione również w Prawie oświatowym (art. 16).

Art. 2. [Wyłączenia podmiotowe]

Przepisów ustawy nie stosuje się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariuszy Policji i pożarnictwa:

- 1) zajmujących stanowiska nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych wojskowych i prowadzonych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz organy podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowane;
- 2) wyznaczonych do wykonywania zadań poza wojskiem oraz służbami podległymi lub nadzorowanymi przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, na stanowiskach wymienionych w art. 1.

Przepisów Karty Nauczyciela nie stosuje się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariuszy Policji i pożarnictwa, którzy zajmują stanowiska nauczycieli w szkołach i placówkach wojskowych lub prowadzonych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych bądź też zostali wyznaczeni do wykonywania zadań poza wojskiem lub służbami podległymi przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych na stanowiskach nauczycieli albo innych pracowników pedagogicznych.

Art. 3. [Definicje ustawowe]

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) nauczycielach bez bliższego określenia – rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1;
- 2) szkołach bez bliższego określenia – rozumie się przez to przedszkola, szkoły i placówki oraz inne jednostki organizacyjne wymienione w art. 1 ust. 1, a także odpowiednio ich zespoły;
- 3) stażu – rozumie się przez to okres zatrudnienia nauczyciela w przedszkolach, szkołach i placówkach oraz innych jednostkach organizacyjnych, o których mowa w art. 1 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru

zająć, rozpoczętego i realizowanego w trybie i na zasadach określonych w przepisach rozdziału 3a, z tym że w przypadku nauczycieli, o których mowa w art. 9e ust. 1–3, równoważny z odbywaniem stażu jest odpowiednio okres zatrudnienia na tych stanowiskach lub czas urlopowania lub zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy;

- 4) związkach zawodowych – rozumie się przez to związek zawodowy, którego członkiem jest nauczyciel, a jeżeli nauczyciel nie jest członkiem żadnego związku, to związek zawodowy zrzeszający nauczycieli wskazany przez nauczyciela;
- 5) ustawie – Prawo oświatowe – rozumie się ustawę, o której mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1;
- 6) stopniu naukowym doktora – rozumie się przez to także stopień doktora sztuki.

Artykuł 3 zawiera definicje niektórych używanych w Karcie Nauczyciela określeń. Warto zwrócić uwagę na definicję nauczyciela (art. 3 pkt 1 KN) i stażu (art. 3 pkt 3 KN). W pierwszej definicji istotne jest położenie akcentu na zatrudnienie nauczyciela w szkole lub placówce; oznacza to, że nie jest nauczycielem w rozumieniu Karty Nauczyciela osoba, która pomimo posiadania kwalifikacji nauczycielskich nie jest zatrudniona w szkole czy placówce (zob. wyrok WSA w Warszawie z 16.02.2010 r., II SA/Wa 1730/09, wymieniony w tezie 16 komentarza do art. 1).

W drugiej definicji precyzuje się pojęcie stażu. W tym przypadku z kolei istotnymi elementami definicji są: zatrudnienie w szkole, placówce lub innej jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 1 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 KN, wymiar tego zatrudnienia – nie niższy od połowy obowiązkowego wymiaru zajęć – a także fakt rozpoczęcia i realizowania tego zatrudnienia zgodnie z regułami obowiązującymi przy ubieganiu się o wyższy stopień awansu zawodowego. Pojęcie stażu zostało więc w Karcie Nauczyciela zastrzeżone dla okresu zatrudnienia wykonywanego w toku procedury uzyskiwania stopni awansu zawodowego. Inne przepisy Karty Nauczyciela wiążące określone uprawnienia z posiadaniem odpowiednich okresów zatrudnienia używają na ich oznaczenie innych pojęć (np. lat pracy czy wysługi lat). Jednak w przypadku dyrektorów szkół i placówek,

nauczycieli zatrudnionych w organach nadzoru pedagogicznego, a także nauczycieli urlopowanych lub zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy dla pełnienia funkcji w związkach zawodowych równoważny ze stażem jest okres pracy na stanowisku dyrektora lub w nadzorze pedagogicznym, a w przypadku nauczycieli związkowców – okres urlopowania lub zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy.

Art. 4. [Współdziałanie ze związkami zawodowymi]

1. Zasady współdziałania w dziedzinie oświaty i wychowania organów administracji rządowej (organów jednostek samorządu terytorialnego) ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli, nieustalone w ustawie o związkach zawodowych, określają porozumienia zawierane przez odpowiednie organy administracji rządowej (organy jednostek samorządu terytorialnego) z organami właściwego szczebla tych związków.

2. Rozporządzenia i zarządzenia przewidziane ustawą podlegają uzgodnieniu ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli.

1. Na podstawie art. 4 ust. 1 KN zostały dotychczas zawarte dwa porozumienia:
 - 1) porozumienie zawarte pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej i Sportu oraz Zarządem Głównym Związku Nauczycielstwa Polskiego z 15.11.2002 r. w sprawie zasad współdziałania Ministra Edukacji Narodowej i Sportu ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego w dziedzinie oświaty i wychowania (Dz.Urz. MEN z 2003 r. Nr 1, poz. 6);
 - 2) porozumienie Ministra Edukacji Narodowej z Krajową Sekcją Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” z 10.07.1990 r. w sprawie zasad współdziałania w dziedzinie oświaty i wychowania organów administracji państwowej z instancjami Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” (Dz.Urz. MEN Nr 7, poz. 47).

Porozumienia te są jednak nie w pełni adekwatne do obecnego stanu prawnego, jako że były zawierane w sytuacji, gdy ówczesne organy administracji państwowej występowały w roli organów prowadzących szkoły i placówki. Obecnie prowadzenie większości publicznych szkół

i placówek przeszło do kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, które nie są stroną wymienionych powyżej porozumień. Aktualne brzmienie art. 4 ust. 1 KN przewiduje zawieranie odrębnych porozumień przez odpowiednie organy jednostek samorządu terytorialnego z organami właściwego szczebla związków zawodowych zrzeszających nauczycieli.

W przypadku gdy nie doszło do zawarcia takiego porozumienia, współdziałanie organów jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami związkowymi odpowiedniego szczebla odbywa się na podstawie przepisów ustawy o związkach zawodowych oraz innych przepisów szczególnych regulujących formy tego współdziałania.

2. W związku z ustalonym przez ustawodawcę w treści art. 4 ust. 2 KN nakazem uzgadniania aktów wykonawczych do tej ustawy ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli powstała wątpliwość co do znaczenia użytego w tym przepisie określenia „podlegają uzgodnieniu”. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 17.03.1998 r., U 23/97, OTK 1998/2, poz. 11, rozpatrując wniosek Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” o zbadanie zgodności rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 19.03.1997 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli (Dz.U. Nr 29, poz. 160 ze zm.) z Konstytucją RP oraz Kartą Nauczyciela, rozstrzygnął, że „art. 4 ust. 2 Karty Nauczyciela nie przewiduje wydania rozporządzenia Ministra wspólnie ze związkami zawodowymi ani nie uzależnia jego wydania od ich zgody”. Przepis ten dotyczy z pewnością współuczestnictwa związków zawodowych w procesie tworzenia prawa, a użyty w nim termin „uzgodnienie” ma oznaczać, zgodnie z jego sensem językowym, czynność polegającą na „doprowadzeniu do braku rozbieżności”, „ujednolicaniu” czy też „harmonizowaniu” (w znaczeniu „wzajemnego dostosowania”). Ustawodawca, konstruując tę formę współuczestnictwa związków zawodowych w procesie tworzenia prawa, kładzie nacisk nie na efekt uzgodnienia w postaci osiągnięcia zgody, lecz raczej na fakt uzgadniania, na sam proces dochodzenia do tej zgody, ujednolicania czy też wzajemnego dostosowywania (harmonizowania) swoich stanowisk. Świadczy o tym poprzedzenie rozważanego pojęcia słowem „podlegają”. Oznacza to nałożenie na Ministra Edukacji Narodowej przede wszystkim obowiązku poddania treści aktów

wykonawczych do ustawy procedurze uzgodnieniowej celem wypracowania wspólnego stanowiska. W efekcie Trybunał Konstytucyjny uznał, że skoro zaskarżone rozporządzenie zostało poddane procedurze uzgodnieniowej, w trakcie której związki zawodowe nie tylko miały możliwość wyrażenia opinii o projekcie rozporządzenia, lecz także prowadzone były z nimi negocjacje zmierzające do osiągnięcia możliwie pełnego uwzględnienia ich wniosków, to wymienione rozporządzenie jest zgodne z art. 4 ust. 2 KN oraz Konstytucją RP.

Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje również kierunek interpretacji analogicznego zwrotu „podlega uzgodnieniu”, użytego w art. 30 ust. 6a KN w odniesieniu do formy współdziałania organu jednostki samorządu terytorialnego ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli, odbywającego się przy corocznym ustalaniu regulaminu określającego wysokość stawek dodatków, szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy.

3. W przeszłości związki zawodowe niejednokrotnie ogłaszały wstąpienie w spór zbiorowy z rządem lub ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, żądając podjęcia postępowania określonego w przepisach ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych. Jednak w świetle ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych ani Rada Ministrów, ani minister nie mogą uzyskać statusu strony sporu zbiorowego. Zgodnie z jego ustawową definicją spór może być prowadzony jedynie pomiędzy pracownikami a pracodawcą. Konflikt, w którym stroną miałby być podmiot inny niż pracodawca, nie jest sporem zbiorowym, o którym mowa w ustawie o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, a zatem nie znajdują w tym przypadku zastosowania procedury ustalone w tej ustawie. Artykuł 1 u.r.s.z. określa, że spór zbiorowy pracowników z pracodawcą lub pracodawcami może dotyczyć warunków pracy, płac lub świadczeń socjalnych oraz praw i wolności związkowych pracowników lub innych grup, którym przysługuje prawo zrzeszania się w związkach zawodowych. Pracodawcami w myśl art. 5 u.r.s.z. są podmioty określone w art. 3 k.p. Przepis ten, do którego odsyła ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, określa,

że pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudnia pracowników. Określenie „pracodawca”, użyte w ustawie o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, nie obejmuje zatem swoim zakresem organów administracji publicznej. Nie można ich także uznać za organizacje pracodawców, ponieważ to pojęcie ma również swój ustawowo oznaczony sens.

W kwestii, czy naczelny organ administracji rządowej może stać się stroną sporu zbiorowego, wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 24.02.1997 r., K 19/96, OTK 1997/1, poz. 6. Badając zgodność art. 5 u.r.s.z. z przepisami konstytucyjnymi, Trybunał Konstytucyjny uznał, że powołany przepis „w zakresie, w jakim przyjęto w nim pojęcie pracodawcy, nie przewiduje udziału ministra resortowego lub przewodniczącego zarządu gminy [...] [w sporze zbiorowym – przyp. aut.] jako, odrębnej od bezpośredniego pracodawcy, strony sporu zbiorowego dotyczącego pracowników zatrudnionych w państwowych lub samorządowych jednostkach sfery budżetowej”.

Trybunał Konstytucyjny uznał za fakt bezsporny, że pracodawcą dla pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych stanowiących część administracji rządowej lub samorządowej (w jednostkach sfery budżetowej) są jednostki organizacyjne reprezentowane przez ich kierowników. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego stroną sporu zbiorowego może stać się tylko konkretny („bezpośredni”) pracodawca, natomiast państwo (Rada Ministrów, właściwy minister) lub jednostka samorządu terytorialnego (przewodniczący zarządu gminy) mogą być określani jedynie mianem pracodawcy pośredniego, co wyłącza ich z zakresu pojęciowego art. 3 k.p., a w konsekwencji również art. 5 u.r.s.z. Ponadto w omawianym orzeczeniu Trybunał jednoznacznie stwierdził, że „na gruncie wyraźnych sformułowań art. 5 u.r.s.z. oraz art. 3 k.p. – nie jest możliwe dokonanie takiej wykładni tych przepisów, by uznać ministrów (przewodniczących zarządów gmin) za «bezpośrednich pracodawców», a więc włączyć ich w charakterze strony do sporu zbiorowego”. Trybunał Konstytucyjny podkreślił jeszcze, że „rozwiązanie ustanowione w art. 5 u.r.s.z. zostało przyjęte świadomie i było wyrazem dążenia [...] ustawodawcy do uwolnienia naczelnych centralnych

organów państwowych, a także władz samorządowych od bezpośredniego udziału w rozwiązywaniu sporów powstających w jednostkach podporządkowanych”.

4. W art. 4 ust. 2 KN jako akty wykonawcze podlegające uzgodnieniu ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli wymienione zostały jedynie rozporządzenia i zarządzenia. Literalne brzmienie tego przepisu nie może jednak być interpretowane tak, że każda inna forma aktu wykonawczego nie jest objęta tym uzgodnieniem. Wymieniony przepis nie uwzględnia bowiem faktu utworzenia jednostek samorządu terytorialnego, których organy zostały wyposażone m.in. w kompetencje prawotwórcze realizowane przez stanowienie aktów prawa miejscowego (uchwał) w przypadkach, gdy przepisy szczególne przewidują dla tych organów stosowne upoważnienie. Przykładowo art. 30 ust. 6 KN upoważnia organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego prowadzących szkoły do określania wysokości i warunków wypłacania niektórych składników wynagrodzenia nauczycieli (np. dodatków), a także szczegółowego sposobu obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe oraz za godziny doraźnych zastępstw. Zapis ten w przypadku gminy należy rozumieć jako upoważnienie do wydania przepisów gminnych, o których mowa w art. 40 ust. 1 u.s.g., powszechnie obowiązujących na obszarze gminy przez to, że odnoszą się do wszystkich szkół gminnych i zatrudnionych w nich nauczycieli. Stąd też, pomimo że ustawodawca dla oznaczenia formy wydawanego aktu użył w art. 30 ust. 6 KN określenia „regulamin”, należy uznać, że chodzi w tym przypadku o akt prawa miejscowego, a nie o regulamin w znaczeniu art. 77² § 4 k.p. Zatem projekt aktu normatywnego przewidzianego w powyżej wymienionym przepisie Karty Nauczyciela wymaga zaopiniowania przez właściwą instancję związku zawodowego w trybie art. 19 ust. 2 u.z.z., a nie zgody zakładowej organizacji związkowej, o której mowa w art. 77² § 4 k.p. Takie też stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 20.03.2001 r., II SA 109/01, LEX nr 54557. Trzeba wprawdzie zauważyć, że orzecznictwo sądu w tej kwestii jest niejednolite. We wcześniejszym wyroku NSA w Warszawie z 2.02.2001 r., II SA 3057/00, LEX nr 55013, oraz orzeczeniach niektórych jego ośrodków zamiejscowych pojawił się odmienny pogląd, jednak budzi on zasadnicze zastrzeżenia

co do prawidłowości takiej wykładni w świetle art. 30 ust. 6 KN, przepisów ustawy o związkach zawodowych, ustawy o samorządzie gminnym oraz Kodeksu pracy.

5. W wyroku z 8.02.2006 r., II SA/Go 620/05, Dz.Urz. Lubus. Nr 48, poz. 1112, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim wskazał sposób postępowania w sprawie uzgodnienia regulaminu wynagradzania ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli w sytuacji, gdy na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego nie działa żaden taki związek i żaden z nauczycieli nie należy do związku. Wojewódzki Sąd Administracyjny wywiódł z treści art. 4 ust. 2 KN, że „w wypadku nieutworzenia związków zawodowych na danym szczeblu, uzgodnienie danego projektu aktu prawnego [projektu regulaminu wynagradzania nauczycieli ze związkami zawodowymi – przyp. aut.] winno nastąpić wedle przepisów ustawy [...] o związkach zawodowych”.

Art. 5. (uchylony).

Artykuł 5 zawierał w pierwotnym brzmieniu upoważnienie dla Ministra Edukacji Narodowej do rozciągnięcia przepisów Karty Nauczyciela lub niektórych jej postanowień na określone grupy pracowników innych niż wymienieni w art. 1 KN, wykonujących pracę pedagogiczną i wychowawczą. Obecnie, w rezultacie nowelizacji z 18.02.2000 r., pełny zakres podmiotowy stosowania Karty Nauczyciela został zawarty w jej art. 1 i objął większość grup pracowników uprzednio korzystających z niektórych przepisów Karty Nauczyciela na podstawie rozporządzeń wydanych przez Ministra Edukacji Narodowej na podstawie delegacji zawartych w art. 5 KN. Natomiast pracownicy nieuwzględnieni w nowym brzmieniu art. 1 KN, w myśl art. 6 noweli z 18.02.2000 r., zachowają dotychczasowe uprawnienia do czasu rozwiązania lub wygaśnięcia ich stosunków pracy (zob. teza 2 komentarza do art. 1), pod warunkiem że dane uprawnienie jest nadal przewidziane w Karcie Nauczyciela.

ROZDZIAŁ 2

Obowiązki nauczycieli

Art. 6. [Obowiązki nauczyciela]

Nauczyciel obowiązany jest:

- 1) rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;
- 2) wspierać każdego ucznia w jego rozwoju;
- 3) dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego;
- 3a)² *doskonalić się zawodowo, zgodnie z potrzebami szkoły;*
- 4) kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka;
- 5) dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.

² Art. 6 pkt 3a dodany przez art. 76 pkt 2 ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

Przepis ten zawiera katalog podstawowych obowiązków nauczyciela. Pomimo ogólnych sformułowań, mających w pewnym stopniu charakter klauzul generalnych, stanowi on jednak punkt odniesienia przede wszystkim w procesie ustalania oceny pracy nauczyciela. Uchybienie obowiązkowi określonym w art. 6 KN jest w przypadku nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zagrożone odpowiedzialnością dyscyplinarną (zob. art. 75 ust. 1 KN). Aktualne brzmienie art. 6 KN zostało ustalone nowelą z 25.07.2008 r. W wyroku z 11.09.2013 r., III APO 3/13, LEX nr 1366058, Sąd Apelacyjny w Białymstoku przyjął, że naruszenie przez dyrektora szkoły przepisów dotyczących organizacji i przeprowadzania egzaminów poprawkowych, w szczególności poprzez powołanie komisji na egzamin poprawkowy w ustnej formie zamiast zarządzeniem dyrektora szkoły, na telefonicznym upoważnieniu wicedyrektora do zastępowania dyrektora jako przewodniczącego komisji, nieusprawiedliwionej nieobecności na egzaminie, przeprowadzeniu egzaminu w jednej sali, a nie w dwóch, stanowi naruszenie obowiązków nauczyciela, o których mowa w art. 6 KN, uzasadniające odpowiedzialność dyscyplinarną nauczyciela.

Od 1.09.2018 r., w związku z wejściem w życie nowelizacji Karty Nauczyciela dokonanej ustawą o finansowaniu zadań oświatowych, do obowiązków nauczyciela będzie się zaliczać również doskonalenie zawodowe, zgodnie z potrzebami szkoły (nowy pkt 3a w art. 6). Karta Nauczyciela nie zawiera przepisów szczególnych określających sposób wykonywania tego obowiązku – oznacza to, że rada pedagogiczna szkoły, działając w ramach swoich kompetencji stanowiących (art. 70 ust. 1 pkt 4 pr. ośw.), będzie obowiązana podjąć uchwałę w sprawie organizacji doskonalenia nauczycieli uwzględniającą realizację obowiązku wprowadzonego w art. 6 pkt 3a KN przez wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkole. Wywiązanie się przez nauczyciela z obowiązku doskonalenia zawodowego będzie stanowić jedno z kryteriów oceny pracy nauczyciela, dokonywanej od 1.09.2018 r. na nowych zasadach, wprowadzonych nowelizacją dokonaną ustawą o finansowaniu zadań oświatowych.

Art. 6a. [Ocena pracy nauczyciela]

1. Praca nauczyciela, z wyjątkiem pracy nauczyciela stażysty, podlega ocenie. Ocena pracy nauczyciela może być dokonana w każdym czasie, nie wcześniej jednak niż po upływie roku od dokonania oceny poprzedniej lub oceny dorobku zawodowego, o której mowa w art. 9c ust. 6, z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek:

- 1) nauczyciela;
- 2) organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) organu prowadzącego szkołę;
- 4) rady szkoły;
- 5) rady rodziców.

1.³ Praca nauczyciela podlega ocenie. Oceny pracy nauczyciela dokonuje się:

- 1) po zakończeniu stażu na stopień nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego;*
- 2) po zakończeniu dodatkowego stażu, o którym mowa w art. 9g ust. 8;*
- 3) co 3 lata pracy w szkole od dnia uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego.*

1a.⁴ W przypadku gdy termin, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, upływa w okresie odbywania przez nauczyciela kontraktowego lub nauczyciela mianowanego stażu na kolejny stopień awansu zawodowego, oceny pracy dokonuje się po zakończeniu tego stażu.

1b.⁵ W razie usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela w pracy, trwającej dłużej niż 3 miesiące, termin, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, ulega przedłużeniu o czas tej nieobecności.

³ Art. 6a ust. 1 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. a ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

⁴ Art. 6a ust. 1a dodany przez art. 76 pkt 3 lit. b ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

⁵ Art. 6a ust. 1b dodany przez art. 76 pkt 3 lit. b ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

1c.⁶ W przypadku zmiany miejsca zatrudnienia nauczyciela ocena pracy jest dokonywana nie wcześniej niż po upływie roku od dnia podjęcia pracy w danej szkole, a termin, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, ulega odpowiednio przedłużeniu.

1d.⁷ Ocena pracy nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego może być także dokonana w każdym czasie, nie wcześniej jednak niż po upływie roku od dokonania oceny poprzedniej, z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek:

- 1) nauczyciela;*
- 2) organu sprawującego nadzór pedagogiczny, a w przypadku nauczycieli placówek doskonalenia nauczycieli – kuratora oświaty;*
- 3) organu prowadzącego szkołę;*
- 4) rady szkoły;*
- 5) rady rodziców.*

1e.⁸ Kryteria oceny pracy nauczyciela dotyczą stopnia realizacji obowiązków określonych w art. 6 i art. 42 ust. 2 oraz w art. 5 ustawy – Prawo oświatowe i obejmują wszystkie obszary działalności szkoły odpowiednio do posiadanego stopnia awansu zawodowego.

1f.⁹ Kryteria oceny pracy dyrektora szkoły dotyczą stopnia realizacji obowiązków określonych w art. 6 i art. 7 oraz w art. 68 ust. 1, 5 i 6 ustawy – Prawo oświatowe, a w przypadku realizowania przez dyrektora szkoły zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych – także obowiązków określonych w art. 42 ust. 2 oraz w art. 5 ustawy – Prawo oświatowe.

1g.¹⁰ Na ocenę pracy nauczyciela i dyrektora szkoły nie mogą mieć wpływu jego przekonania religijne i poglądy polityczne, a także odmowa

⁶ Art. 6a ust. 1c dodany przez art. 76 pkt 3 lit. b ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

⁷ Art. 6a ust. 1d dodany przez art. 76 pkt 3 lit. b ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

⁸ Art. 6a ust. 1e dodany przez art. 76 pkt 3 lit. b ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

⁹ Art. 6a ust. 1f dodany przez art. 76 pkt 3 lit. b ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

¹⁰ Art. 6a ust. 1g dodany przez art. 76 pkt 3 lit. b ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

wykonania przez niego polecenia służbowego, gdy odmowa taka wynikała z uzasadnionego przekonania, że wydane polecenie było sprzeczne z dobrem ucznia albo dobrem publicznym.

2. Dyrektor szkoły jest obowiązany dokonać oceny pracy nauczyciela w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia złożenia wniosku, z zastrzeżeniem terminu określonego w ust. 1.

2.¹¹ Dyrektor szkoły jest obowiązany dokonać oceny pracy nauczyciela w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia złożenia wniosku, a w przypadku oceny pracy dokonywanej z własnej inicjatywy oraz w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 – w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia powiadomienia nauczyciela na piśmie o rozpoczęciu dokonywania oceny jego pracy.

2a.¹² W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, dyrektor szkoły jest obowiązany dokonać oceny pracy nauczyciela w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia złożenia sprawozdania, o którym mowa w art. 9c ust. 3.

2b.¹³ Do okresów, o których mowa w ust. 2 i 2a, nie wlicza się okresów usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela w pracy, trwającej dłużej niż 14 dni, oraz okresów ferii szkolnych wynikających z przepisów w sprawie organizacji roku szkolnego, a w przypadku nauczycieli zatrudnionych w szkołach, w których nie są przewidziane ferie szkolne – okresów urlopu wypoczynkowego trwającego nieprzerwanie co najmniej 14 dni kalendarzowych.

3. (uchylony).

4. Ocena pracy nauczyciela ma charakter opisowy i jest zakończona stwierdzeniem uogólniającym:

- 1) ocena wyróżniająca;
- 2) ocena dobra;
- 3) ocena negatywna.

¹¹ Art. 6a ust. 2 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. c ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

¹² Art. 6a ust. 2a dodany przez art. 76 pkt 3 lit. d ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

¹³ Art. 6a ust. 2b dodany przez art. 76 pkt 3 lit. d ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

4.¹⁴ Ocena pracy nauczyciela ma charakter opisowy i jest zakończona stwierdzeniem uogólniającym:

- 1) ocena wyróżniająca;**
- 2) ocena bardzo dobra;**
- 3) ocena dobra;**
- 4) ocena negatywna.**

5. Oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, który przy jej dokonywaniu może zasięgnąć opinii samorządu uczniowskiego.

5.¹⁵ Oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, który przy jej dokonywaniu:

- 1) zasięga opinii rady rodziców, z wyjątkiem szkół i placówek, w których nie tworzy się rad rodziców;**
- 2) w przypadku nauczyciela stażysty i nauczyciela kontraktowego – zasięga opinii opiekuna stażu o dorobku zawodowym nauczyciela za okres stażu;**
- 3) może zasięgnąć opinii samorządu uczniowskiego;**
- 4) na wniosek nauczyciela zasięga, a z własnej inicjatywy może zasięgnąć opinii właściwego doradcy metodycznego na temat pracy nauczyciela, a w przypadku braku takiej możliwości – opinii innego nauczyciela dyplomowanego lub mianowanego, a w przypadku nauczyciela publicznego kolegium pracowników służb społecznych – opinii opiekuna naukowo-dydaktycznego.**

5a.¹⁶ Rada rodziców przedstawia pisemną opinię w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o dokonywanej ocenie pracy nauczyciela. Nieprzedstawienie opinii przez radę rodziców nie wstrzymuje dokonywania oceny pracy.

5b.¹⁷ W przypadku gdy dyrektorem szkoły jest osoba niebędąca nauczycielem, oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły w porozumieniu

¹⁴ Art. 6a ust. 4 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. e ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

¹⁵ Art. 6a ust. 5 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. e ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

¹⁶ Art. 6a ust. 5a dodany przez art. 76 pkt 3 lit. f ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

¹⁷ Art. 6a ust. 5b dodany przez art. 76 pkt 3 lit. f ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

z nauczycielem zajmującym inne stanowisko kierownicze i sprawującym w tej szkole nadzór pedagogiczny, a w przypadku innych form wychowania przedszkolnego, przedszkoli, szkół i placówek, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 – nauczyciel upoważniony przez organ prowadzący.

5c.¹⁸ W przypadku gdy dyrektorem szkoły jest osoba niebędąca nauczycielem, oceny pracy nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze i sprawującego w tej szkole nadzór pedagogiczny dokonuje dyrektor szkoły w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny, a w przypadku nauczycieli placówek doskonalenia nauczycieli – dyrektor szkoły w porozumieniu z kuratorem oświaty.

5d.¹⁹ W przypadku uzupełniania przez nauczyciela tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć na podstawie art. 22 ust. 1 oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, w porozumieniu z dyrektorem szkoły, w której nauczyciel uzupełnia obowiązkowy wymiar zajęć.

5e.²⁰ W przypadku, o którym mowa w art. 22 ust. 3, oceny pracy nauczyciela po zakończeniu stażu na kolejny stopień awansu zawodowego dokonuje dyrektor szkoły wyznaczony przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z dyrektorami szkół, w których nauczyciel odbywał staż.

5f.²¹ Oceny pracy nauczyciela, któremu powierzono zadania doradcy metodycznego, dokonuje dyrektor szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, po uzyskaniu oceny pracy dokonanej przez dyrektora właściwej placówki doskonalenia nauczycieli, w zakresie dotyczącym wykonywania zadań doradcy metodycznego.

6. Oceny pracy dyrektora szkoły oraz nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, dokonuje organ

¹⁸ Art. 6a ust. 5c dodany przez art. 76 pkt 3 lit. f ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

¹⁹ Art. 6a ust. 5d dodany przez art. 76 pkt 3 lit. f ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

²⁰ Art. 6a ust. 5e dodany przez art. 76 pkt 3 lit. f ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

²¹ Art. 6a ust. 5f dodany przez art. 76 pkt 3 lit. f ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, a w przypadku gdy organ prowadzący szkołę jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny – oceny dokonuje ten organ.

6.²² *Oceny pracy dyrektora szkoły, nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, oraz nauczyciela pełniącego w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, a w przypadku gdy organ prowadzący szkołę jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny – oceny dokonuje ten organ. W przypadku placówek doskonalenia nauczycieli oceny pracy dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli, nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli, oraz nauczyciela pełniącego w zastępstwie obowiązki dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli przez okres co najmniej 6 miesięcy dokonuje kurator oświaty w porozumieniu z organem prowadzącym placówkę.*

7. Organ, o którym mowa w ust. 6, dokonuje oceny pracy dyrektora szkoły po zasięgnięciu opinii rady szkoły i zakładowych organizacji związkowych działających w tej szkole. Przy ocenie pracy dyrektora przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

7.²³ *Organ, o którym mowa w ust. 6, dokonuje oceny pracy dyrektora szkoły, nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, oraz nauczyciela pełniącego w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy po zasięgnięciu opinii rady szkoły i zakładowych organizacji związkowych działających w tej szkole.*

7a.²⁴ *Do oceny pracy, o której mowa w ust. 6, przepisy ust. 2–2b stosuje się odpowiednio.*

²² Art. 6a ust. 6 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. g ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

²³ Art. 6a ust. 7 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. g ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

²⁴ Art. 6a ust. 7a dodany przez art. 76 pkt 3 lit. h ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

8. Ocenę pracy ustala się po zapoznaniu nauczyciela z jej projektem oraz wysłuchaniu jego uwag i zastrzeżeń.

8a.²⁵ Nauczyciel, po ustaleniu oceny jego pracy, otrzymuje kartę oceny pracy zawierającą ocenę pracy, jej uzasadnienie oraz pouczenie o możliwości wniesienia odwołania albo wniosku o ponowne ustalenie oceny.

8b.²⁶ Przy dokonywaniu oceny pracy do doręczeń stosuje się odpowiednio przepisy art. 39, art. 42, art. 43, art. 44, art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257).

9. Od ustalonej oceny pracy, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, przysługuje:

- 1) nauczycielowi – prawo wniesienia odwołania, za pośrednictwem dyrektora szkoły, do organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą;
- 2) dyrektorowi szkoły oraz nauczycielowi, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły – prawo złożenia wniosku o ponowne ustalenie oceny jego pracy do organu, który tę ocenę ustalił.

9.²⁷ Od ustalonej oceny pracy, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, przysługuje:

- 1) nauczycielowi – prawo wniesienia odwołania, za pośrednictwem dyrektora szkoły, do organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą, a w przypadku nauczycieli placówek doskonalenia nauczycieli – prawo wniesienia odwołania, za pośrednictwem dyrektora placówki, do kuratora oświaty;
- 2) dyrektorowi szkoły, nauczycielowi, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, oraz nauczycielowi pełniącemu w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy, a także dyrektorowi placówki doskonalenia nauczycieli, nauczycielowi, któremu czasowo powierzono

²⁵ Art. 6a ust. 8a dodany przez art. 76 pkt 3 lit. i ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

²⁶ Art. 6a ust. 8b dodany przez art. 76 pkt 3 lit. i ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

²⁷ Art. 6a ust. 9 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. j ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

pełnienie obowiązków dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli, oraz nauczycielowi pełniącemu w zastępstwie obowiązki dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli przez okres co najmniej 6 miesięcy – prawo złożenia wniosku o ponowne ustalenie oceny jego pracy do organu, który tę ocenę ustalił.

10. Organ, o którym mowa w ust. 9, powołuje w celu rozpatrzenia odwołania lub wniosku zespół oceniający. Od oceny dokonanej przez zespół oceniający nie przysługuje odwołanie.

10.²⁸ Odwołanie albo wnioski o ponowne ustalenie oceny pracy rozpatruje zespół oceniający powołany przez organ, o którym mowa w ust. 9.

10a.²⁹ Organ, o którym mowa w ust. 9, w terminie 30 dni od dnia otrzymania odwołania albo wniosku o ponowne ustalenie oceny pracy, po rozpatrzeniu odwołania albo wniosku o ponowne ustalenie oceny pracy przez zespół oceniający:

- 1) podtrzymuje ocenę pracy dokonaną przez dyrektora szkoły lub organ, o którym mowa w ust. 6, albo**
- 2) uchyla ocenę pracy dokonaną przez dyrektora szkoły lub organ, o którym mowa w ust. 6, oraz ustala nową ocenę pracy nauczyciela, albo**
- 3) uchyla ocenę pracy dokonaną przez dyrektora szkoły lub organ, o którym mowa w ust. 6, oraz przekazuje sprawę do ponownego ustalenia oceny pracy, jeżeli ocena pracy została dokonana z naruszeniem prawa.**

10b.³⁰ Ocena pracy ustalona przez organ, o którym mowa w ust. 9, w wyniku odwołania albo wniosku o ponowne ustalenie oceny pracy jest sporządzana w formie pisemnej i zawiera uzasadnienie.

10c.³¹ Ocena pracy ustalona przez organ, o którym mowa w ust. 9, jest ostateczna.

²⁸ Art. 6a ust. 10 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. j ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

²⁹ Art. 6a ust. 10a dodany przez art. 76 pkt 3 lit. k ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

³⁰ Art. 6a ust. 10b dodany przez art. 76 pkt 3 lit. k ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

³¹ Art. 6a ust. 10c dodany przez art. 76 pkt 3 lit. k ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

11. (uchylony).

12. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich odpowiednio – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, określa, w drodze rozporządzeń, kryteria i tryb dokonywania oceny pracy nauczyciela, tryb postępowania odwoławczego oraz skład i sposób powoływania zespołu oceniającego, mając na uwadze zapewnienie odpowiedniego poziomu wykonywania pracy przez nauczyciela.

12.³² Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich odpowiednio – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe kryteria i tryb dokonywania oceny pracy nauczycieli, w tym nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze, szczegółowy zakres informacji zawartych w karcie oceny pracy, skład i sposób powoływania zespołu oceniającego oraz szczegółowy tryb postępowania odwoławczego, mając na uwadze konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu wykonywania pracy przez nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, a w przypadku nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze także wykonywania obowiązków związanych z zajmowanym stanowiskiem, zróżnicowania szczegółowych kryteriów oceny pracy dla poszczególnych stopni awansu zawodowego oraz uwzględnienia w szczegółowych kryteriach oceny pracy dokonywanej po zakończeniu stażu stopnia realizacji planu rozwoju zawodowego nauczyciela.

13. Praca nauczyciela zatrudnionego w przedszkolu, placówce lub szkole, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, podlega ocenie w każdym czasie na jego wniosek, a także z inicjatywy dyrektora lub na wniosek organu prowadzącego. Praca nauczyciela, któremu powierzono

³² Art. 6a ust. 12 zmieniony przez art. 76 pkt 3 lit. I ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

stanowisko dyrektora w przedszkolu, placówce lub szkole, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, podlega ocenie na jego wniosek lub na wniosek organu prowadzącego. W przypadku gdy dyrektorem przedszkola, placówki lub szkoły jest osoba nieposiadająca kwalifikacji pedagogicznych, oceny pracy nauczycieli dokonuje nauczyciel upoważniony przez organ prowadzący. Przepisy ust. 4–10 i 12 stosuje się odpowiednio.

13.³³ (uchylony).

14.³⁴ Dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej oraz zakładowych organizacji związkowych będących jednostkami organizacyjnymi organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240) albo jednostkami organizacyjnymi organizacji związkowych wchodzących w skład organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, zrzeszających nauczycieli, które przedstawiły dyrektorowi szkoły informacje, o której mowa w art. 25¹ ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, ustala regulamin określający wskaźniki oceny pracy nauczycieli, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz uwzględniające specyfikę pracy w danej szkole.

15.³⁵ W przypadku gdy dyrektorem szkoły jest osoba niebędąca nauczycielem, regulamin, o którym mowa w ust. 14, ustala dyrektor szkoły w porozumieniu z nauczycielem zajmującym inne stanowisko kierownicze i sprawującym w tej szkole nadzór pedagogiczny, a w przypadku innych form wychowania przedszkolnego, przedszkoli, szkół i placówek, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 – nauczyciel upoważniony przez organ prowadzący, po zasięgnięciu opinii, o których mowa w ust. 14.

³³ Art. 6a ust. 13 uchylony przez art. 76 pkt 3 lit. m ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

³⁴ Art. 6a ust. 14 dodany przez art. 76 pkt 3 lit. n ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

³⁵ Art. 6a ust. 15 dodany przez art. 76 pkt 3 lit. n ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

16.³⁶ *Organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organami prowadzącymi szkołę, a w przypadku gdy organ prowadzący szkołę jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny – ten organ, po zasięgnięciu opinii organizacji związkowych zrzeszających nauczycieli, reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, oraz organizacji związkowych, reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, w skład których wchodzi organizacje związkowe zrzeszające nauczycieli, ustala regulamin określający wskaźniki oceny pracy dyrektorów szkół, nauczycieli, którym czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły oraz nauczycieli pełniących w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 12, oraz uwzględniające specyfikę pracy w szkołach, w których dany organ sprawuje nadzór.*

17.³⁷ *W przypadku placówek doskonalenia nauczycieli regulamin określający wskaźniki oceny pracy dyrektorów placówek doskonalenia nauczycieli, nauczycieli, którym czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli, oraz nauczycieli pełniących w zastępstwie obowiązki dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli przez okres co najmniej 6 miesięcy, odnoszące się do spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 12, oraz uwzględniające specyfikę pracy w tych placówkach, ustala kurator oświaty w porozumieniu z organami prowadzącymi placówki doskonalenia nauczycieli, po zasięgnięciu opinii organizacji związkowych zrzeszających nauczycieli, reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, oraz organizacji związkowych, reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca*

³⁶ Art. 6a ust. 16 dodany przez art. 76 pkt 3 lit. n ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

³⁷ Art. 6a ust. 17 dodany przez art. 76 pkt 3 lit. n ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, w skład których wchodzi organizacje związkowe zrzeszające nauczycieli.

18.³⁸ Jeżeli organ sprawujący nadzór pedagogiczny, a w przypadku placówek doskonalenia nauczycieli – kurator oświaty, nie uzyska porozumienia z organem prowadzącym szkołę albo placówkę doskonalenia nauczycieli w sprawie regulaminu, o którym mowa w ust. 16 i 17, regulamin ten ustala odpowiednio organ sprawujący nadzór pedagogiczny albo kurator oświaty.

1. Praca nauczyciela jest oceniana w dwojakim trybie: „zwykłej” oceny, na podstawie art. 6a KN stosowanej wobec wszystkich nauczycieli, oraz oceny dorobku zawodowego, dokonywanej na podstawie art. 9c ust. 6 KN w stosunku do nauczycieli ubiegających się o uzyskanie wyższego stopnia awansu zawodowego. W przypadku tej pierwszej obecnie obowiązujące przepisy nie przewidują dokonywania obligatoryjnej oceny w sztywno ustalonych okresach. Zasadą jest natomiast ocenianie nauczyciela na wniosek uprawnionego podmiotu lub z inicjatywy dyrektora szkoły.

Lista podmiotów uprawnionych do wnioskowania o dokonanie oceny pracy nauczyciela jest obszerna. Przede wszystkim powyższe prawo służy samemu zainteresowanemu, a oprócz tego: radzie szkoły, radzie rodziców, organowi prowadzącemu szkołę i organowi nadzoru pedagogicznego. Rada pedagogiczna nie jest organem uprawnionym do składania wniosków o dokonanie oceny pracy nauczyciela. Jeżeli jednak w danej szkole nie została powołana rada szkoły, jej zadania – zgodnie z art. 82 ust. 2 pr. ośw. – wykonuje rada pedagogiczna. Dotyczy to w tym przypadku również prawa wnioskowania o dokonanie oceny pracy nauczyciela.

Oceny pracy w trybie art. 6a KN nie dokonuje się w odniesieniu do nauczycieli stażystów. W ich przypadku ocenie podlega dorobek zawodowy osiągnięty w okresie stażu. Dokonuje jej dyrektor szkoły po zapoznaniu

³⁸ Art. 6a ust. 18 dodany przez art. 76 pkt 3 lit. n ustawy z 27.10.2017 r. (Dz.U. poz. 2203) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1.09.2018 r.

się z projektem oceny opracowanym przez opiekuna stażu oraz po zasięgnięciu opinii rady rodziców. Ustawodawca bardzo wyraźnie rozgraniczył obydwa postępowania oceniające, jednak o ile w przypadku oceny pracy w trybie art. 6a KN zasady i tryb jej dokonywania zostały wręcz drobiazgowo określone w samej ustawie oraz akcie wykonawczym, o tyle zasady oceny dorobku zawodowego na podstawie art. 9c ust. 6–11 KN wydają się zbyt ogólnie sformułowane, a ponadto brakuje upoważnienia do uregulowania bardziej szczegółowych spraw z tego zakresu w akcie wykonawczym.

Ocena pracy nauczyciela jest określana w formie opisowej, podsumowanej stwierdzeniem uogólniającym według skali wskazanej w art. 6a ust. 4 KN. Skala oceny pracy została znacznie zawężona w wyniku noweli z 18.02.2000 r. Przed wejściem w życie tej nowelizacji skala oceny była pięciostopniowa: ocena szczególnie wyróżniająca, wyróżniająca, dobra, zadowalająca, negatywna.

2. Co prawda ocena pracy nauczyciela może być dokonana w każdym czasie, jednak w celu zapobieżenia zbyt częstemu ocenianiu, mogącemu się wówczas przerodzić wręcz w środek represyjny, w ustawie wprowadzono swego rodzaju okres ochronny, przed upływem którego niedopuszczalne jest dokonanie ponownej oceny. Wynosi on co najmniej rok od poprzedniej oceny lub oceny dorobku zawodowego nauczyciela dokonanej w ramach postępowania o uzyskanie stopnia awansu zawodowego.

Ustawodawca w art. 6a ust. 1 KN potraktował równorzędnie ocenę pracy i ocenę dorobku zawodowego, zapewne ze względu na pokrywanie się ich przedmiot. Dlatego też w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 27.10.2009 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać osoba zajmująca stanowisko dyrektora oraz inne stanowisko kierownicze w poszczególnych typach publicznych szkół i rodzajach publicznych placówek (Dz.U. Nr 184, poz. 1436 ze zm.) od kandydata na stanowisko dyrektora szkoły wymaga się posiadania co najmniej dobrej oceny pracy uzyskanej w okresie 5 lat bezpośrednio przed powierzeniem stanowiska dyrektora albo pozytywnej oceny dorobku zawodowego uzyskanej w okresie roku bezpośrednio przed przystąpieniem do konkursu.

Ocena pracy nauczyciela (dyrektora szkoły) powinna być dokonana w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od złożenia wniosku przez uprawniony podmiot. Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 17.06.2015 r., I OSK 528/15, LEX nr 1794938, wskazał, że przekroczenie przez organ prowadzący szkołę tego terminu nie stanowi naruszenia procedury oceny pracy dyrektora. Termin ten ma pełnić rolę środka dyscyplinującego i tym samym zapewnić sprawność działania organu dokonującego oceny pracy. Samo naruszenie tego terminu automatycznie nie stwarza żadnych konsekwencji, chociażby w postaci obowiązku powtórzenia całej procedury oceny. Jednak nie bez znaczenia pozostają tu ustalenia faktyczne danej sprawy, tj. przyczyny, z powodu których nastąpiło przekroczenie owego terminu.

3. Organem właściwym do dokonania oceny pracy nauczyciela jest dyrektor szkoły. W przypadku gdy dyrektorem jest osoba nieposiadająca kwalifikacji pedagogicznych (przepisy art. 62 ust. 2 i 3 pr. ośw. taką możliwość dopuszczają), dokonuje ona oceny w porozumieniu z nauczycielem zajmującym inne stanowisko kierownicze w szkole, który w tym przypadku sprawuje nadzór pedagogiczny.

Kompetencje w zakresie dokonywania oceny pracy dyrektora szkoły w przeszłości zmieniały się wielokrotnie. Przez długi czas decydująca rola w procesie oceny pracy dyrektora przypadała organom nadzoru pedagogicznego. W 2000 r., w lutowej nowelizacji Karty Nauczyciela, przekazano ją jednak organom prowadzącym szkoły, czyli praktycznie organom jednostek samorządu terytorialnego. Administracja rządowa odzyskała jednak główną rolę w procesie oceny pracy dyrektora już rok później – w kolejnej zmianie Karty Nauczyciela, dokonanej w noweli z 23.08.2001 r. Stan ten utrzymywał się aż do 2009 r., kiedy to zmiana Karty Nauczyciela dokonana nowelą z 19.03.2009 r. przywróciła wiodącą rolę organu prowadzącego szkołę w procedurze ustalania oceny pracy jej dyrektora. Od 22.04.2009 r. (tj. od dnia wejścia w życie noweli z 19.03.2009 r.) zgodnie z art. 6a ust. 6 KN oceny pracy dyrektora szkoły dokonywał organ prowadzący szkołę w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny. Stan ten utrzymywał się do 1.01.2017 r., tj. do dnia wejścia w życie ustawy z 23.06.2016 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz

niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1010 ze zm.), która ponownie wiodącą rolę w procesie oceny pracy dyrektora szkoły powierzyła organom sprawującym nadzór pedagogiczny nad szkołami. Zatem od 1.01.2017 r. ocena ta jest ustalana przez kuratora oświaty (ministra sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą) w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę. Wymóg dokonania oceny pracy dyrektora przez obydwie wymienione organy „w porozumieniu” oznacza w praktyce konieczność uzyskania zgody pomiędzy nimi co do ostatecznej oceny. Wcześniej każdy z tych organów ustalał oddzielnie ocenę częściową wykonywania przez dyrektora zadań, których nadzorowanie pozostaje w gestii danego organu. Brak zgody pomiędzy organem prowadzącym szkołę i organem nadzoru pedagogicznego co do wysokości oceny uniemożliwia zakończenie procedury oceniania pracy dyrektora. Zapis o ustalaniu oceny „w porozumieniu” ma bardzo istotne znaczenie. „Oznacza bowiem, że ustawodawca każdorazowo (niezależnie od tego, któremu organowi w danym momencie przyznawano kompetencję do wydania opinii końcowej) przewidywał ściśle współdziałanie obu organów: prowadzącego i nadzoru pedagogicznego. Współdziałanie to [...] polega na wydaniu przez każdy z organów oceny częściowej, a następnie na ich podstawie na wydaniu wspólnej oceny końcowej. Przyjęcie takiej zasady oznacza, że w razie zaistnienia rozbieżnych stanowisk obu organów nie jest możliwe skuteczne zakończenie oceny pracy dyrektora” (zob. wyrok WSA w Poznaniu z 31.01.2013 r., IV SA/Po 1041/12, LEX nr 1274831).

W przypadku szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oceny pracy dyrektora od 1.01.2017 r. dokonuje kurator oświaty w porozumieniu odpowiednio: z wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta, starostą lub marszałkiem województwa (zob. art. 91d pkt 3 KN).

W związku ze wspomnianą zmianą kompetencji do ustalania oceny dyrektora szkoły uregulowano sposób postępowania w okresie przejściowym, w sytuacji gdy postępowanie w sprawie oceny pracy dyrektora szkoły zostało wszczęte i nie zakończyło się przed 1.01.2017 r. Wspomniana nowelizacja z 23.06.2016 r. zawierała w art. 28 przepis przejściowy, zgodnie z którym do postępowań dotyczących oceny pracy dyrektora szkoły oraz oceny pracy nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie

obowiązków dyrektora, wszczętych i niezakończonych przed 1.01.2017 r., stosuje się przepisy dotychczasowe. Zgodnie z art. 6a ust. 7 KN przed dokonaniem oceny pracy dyrektora szkoły obligatoryjne jest zasięgnięcie opinii rady szkoły oraz opinii zakładowych organizacji związkowych działających w tej szkole. Opinie te powinny być wyrażone na piśmie. Trzeba w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że ustawodawca podkreślił, iż właściwą do wyrażenia opinii w procesie ustalania oceny pracy dyrektora jest zakładowa organizacja związkowa działająca w szkole. W przypadku gdy regulacje statutowe danego związku zawodowego przewidują wykonywanie zadań organizacji zakładowej przez organizację międzyzakładową, ta ostatnia będzie uprawniona do wyrażenia opinii o dyrektorsze szkoły, jeżeli działa w szkole, tj. ma w niej swoich członków (art. 34 u.z.z.). O ocenie pracy dyrektora szkoły piszemy również w tezie 9.

Dyrektor szkoły przed dokonaniem oceny pracy nauczyciela może ponadto (ale nie musi) zasięgnąć opinii samorządu uczniowskiego. Należy przypomnieć, że przed wejściem w życie noweli z 18.02.2000 r. zasięgnięcie opinii samorządu uczniowskiego było obligatoryjne.

Przed ostatecznym ustaleniem oceny pracy nauczyciela dyrektor szkoły jest obowiązany zapoznać nauczyciela z projektem oceny oraz wysłuchać jego uwag i zastrzeżeń (art. 6a ust. 8 KN).

4. Oceniany nauczyciel lub dyrektor szkoły może od ustalonej oceny pracy wnieść odwołanie. W przypadku nauczyciela jest to odwołanie do organu nadzoru pedagogicznego składane w terminie 14 dni od doręczenia oceny, za pośrednictwem dyrektora szkoły.

Dyrektorowi z kolei przysługuje nie odwołanie składane do organu wyższego stopnia, lecz wniosek o ponowne ustalenie oceny pracy, składany bezpośrednio do organu, który ustalił ocenę. Wniosek ten jest zatem środkiem pozbawionym cechy dewolutywności (składa się go bowiem do tego samego organu, który ustalił ocenę w pierwszej instancji), jednak niweluje to w pewnym stopniu fakt, że wymieniony organ nie rozpatruje wniosku samodzielnie, ale powołuje w tym celu zespół oceniający i właśnie ten zespół rozpatruje wniosek i dokonuje ponownej oceny (ustala

nową ocenę lub podtrzymuje poprzednią). Ocena ustalona przez zespół jest ostateczna, tj. nie przysługuje od niej odwołanie. Skład zespołu oceniającego określają akty wykonawcze wymienione w tezie 5.

5. Na podstawie upoważnienia zawartego w art. 6a ust. 12 KN wydane zostały następujące akty wykonawcze:
 - 1) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9.12.2016 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego (Dz.U. poz. 2035 ze zm.);
 - 2) rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 23.03.2017 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli szkół artystycznych, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego (Dz.U. poz. 709 ze zm.);
 - 3) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 28.12.2016 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego (Dz.U. poz. 2287).
6. Ocena pracy nauczyciela jest wpisywana do karty oceny pracy, której wzór określają wskazane wyżej rozporządzenia. Przy dokonywaniu oceny pracy nauczyciela obowiązuje zasada pisemności, poczynając od wniosku o dokonanie oceny, przez powiadomienie nauczyciela o terminie oceny, sporządzenie jej projektu, aż po wypełnienie karty oceny pracy. Na piśmie również powinny być formułowane wszelkie opinie na temat pracy nauczyciela wyrażane przez uprawnione podmioty w toku ustalania oceny.
7. Istotną nowością wprowadzoną nowelą z 18.02.2000 r. jest umożliwienie uzyskiwania oceny pracy przez nauczycieli oraz dyrektorów niepublicznych przedszkoli i placówek oraz szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, a także przedszkoli, szkół i placówek publicznych prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 6a ust. 13 KN oceny tej dokonuje się na wniosek zainteresowanego nauczyciela lub organu prowadzącego

albo z inicjatywy dyrektora szkoły, z odpowiednim zastosowaniem przepisów Karty Nauczyciela oraz rozporządzeń wykonawczych dotyczących oceny pracy nauczycieli szkół publicznych. W przypadku dyrektora szkoły niepublicznej o ustalenie oceny jego pracy może wnioskować sam dyrektor lub organ prowadzący szkołę. Organem ustalającym ocenę pracy nauczyciela jest dyrektor szkoły (jeżeli dyrektor nie jest nauczycielem, to oceny dokonuje nauczyciel upoważniony do tego przez organ prowadzący szkołę), a dyrektora szkoły – organ nadzoru pedagogicznego w porozumieniu z organem prowadzącym. Trzeba zwrócić uwagę na to, że przy dokonywaniu oceny pracy tej grupy nauczycieli nie stosuje się przepisu art. 6a ust. 1 KN, określającego czas, jaki musi upłynąć od ostatniej oceny. Zatem ocena pracy nauczyciela szkoły niepublicznej albo szkoły publicznej prowadzonej przez osobę prawną lub fizyczną może być dokonana w każdym czasie na wniosek nauczyciela lub organu prowadzącego szkołę albo z inicjatywy dyrektora szkoły, niezależnie od tego, kiedy dokonano poprzedniej oceny.

8. Zasady dotyczące oceniania nauczycieli stosuje się odpowiednio do ustalania oceny pracy nauczycieli religii, z tym że organ upoważniony do dokonania oceny jest obowiązany uwzględnić ocenę merytoryczną pracy nauczyciela religii ustaloną przez właściwą władzę kościelną.
9. Ocenę pracy dyrektora szkoły ustala się z uwzględnieniem ocen częściowych ustalanych przez organ prowadzący szkołę i organ nadzoru pedagogicznego w zakresie obszarów działalności dyrektora szkoły podlegających nadzorowi każdego z tych organów.

Organ prowadzący szkołę ocenia samodzielnie pracę dyrektora szkoły w zakresie:

- 1) dysponowania środkami określonymi w planie finansowym szkoły oraz ich prawidłowego wykorzystywania;
- 2) organizowania administracyjnej, finansowej i gospodarczej obsługi szkoły;
- 3) wykonywania zadań kierownika zakładu pracy;
- 4) zapewniania odpowiednich warunków organizacyjnych do realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych.

Natomiast organ nadzoru pedagogicznego samodzielnie dokonuje oceny pracy dyrektora szkoły w zakresie:

- 1) sprawowanego przez dyrektora nadzoru pedagogicznego;
- 2) współdziałania ze szkołami wyższymi w organizacji praktyk pedagogicznych;
- 3) dydaktycznego i wychowawczego poziomu szkoły;
- 4) zapewniania nauczycielom pomocy w realizacji ich zadań oraz ich doskonaleniu zawodowym.

Wspólnej ocenie obydwu organów podlega:

- 1) kierowanie działalnością szkoły i reprezentowanie jej na zewnątrz;
- 2) sprawowanie opieki nad uczniami oraz tworzenie im warunków harmonijnego rozwoju psychofizycznego;
- 3) realizowanie przez dyrektora szkoły obowiązków nauczyciela określonych w art. 6 KN;
- 4) realizacja uchwał rady pedagogicznej i rady szkoły, mających stanowiący charakter;
- 5) tworzenie warunków do rozwijania samorządnej i samodzielnej pracy uczniów i wychowanków;
- 6) przestrzeganie przepisów dotyczących oceny pracy nauczycieli;
- 7) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów szczególnych.

Podstawą oceny pracy dyrektora szkoły powinny być uwagi i spostrzeżenia osób sprawujących w imieniu organu prowadzącego nadzór ogólny nad szkołą oraz spostrzeżenia wizytatora nadzorującego szkołę.

Ponowna ocena pracy dyrektora szkoły, ustalana przez zespół oceniający, jest w istocie rozstrzygnięciem co do istoty sprawy w trybie odwoławczym, a więc konsumuje niejako ocenę pierwotną ze wszystkimi jej elementami (ocenami cząstkowymi). Za takim wnioskiem przemawia wykładnia celowościowa przepisu art. 6a ust. 9 KN – ma on na celu umożliwienie ocenianemu poszukiwania w specjalnym trybie realnej, a więc kompleksowej, możliwości ponownego rozstrzygnięcia swojej sprawy (wyrok WSA w Bydgoszczy z 2.04.2015 r., II SA/Bd 1424/14, LEX nr 1851960).

10. Uzyskanie negatywnej oceny pracy w trybie określonym w art. 6a KN stanowi podstawę rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania bądź umowy o pracę na czas nieokreślony z końcem miesiąca, w którym upływa 3-miesięczne wypowiedzenie, licząc od otrzymania przez nauczyciela negatywnej oceny pracy (art. 23 ust. 1 pkt 5, art. 23 ust. 2 pkt 5 oraz art. 27 ust. 3 KN). Pomimo że od ustalonej oceny pracy nauczyciel nie może odwoływać się do sądu pracy, ocena ta może jednak zostać poddana kontroli sądu, jeżeli jest przyczyną rozwiązania stosunku pracy. W wyroku z 29.06.2000 r., I PKN 710/99, OSNP 2002/1, poz. 6, Sąd Najwyższy uznał, że „sąd pracy rozpatrujący powództwo o przywrócenie do pracy kontroluje prawidłowość i rzetelność negatywnej oceny pracy nauczyciela zatrudnionego na czas nieokreślony jako przesłanki rozwiązania umowy o pracę na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 6a i 27 ust. 3 ustawy [...] Karta Nauczyciela”. Podobnie Sąd Najwyższy orzekł we wcześniejszym wyroku z 9.12.1998 r., I PKN 500/98, OSNP 2000/3, poz. 106.
11. Prawny charakter postępowania dotyczącego ustalenia oceny pracy nauczyciela stał się między innymi przedmiotem oceny WSA w Warszawie, który w wyroku z 7.12.2005 r., II SA/Wa 1535/05, LEX nr 187387, stwierdził, że „ocena pracy nauczyciela nie jest dokonywana w ramach postępowania administracyjnego i nie przybiera procesowej formy decyzji. Czynności dokonywane przez kierownika rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego w ramach procedury oceniania pracy psychologa, należy traktować jako działania pracodawcy w stosunku do pracownika w ramach przyznanych mu uprawnień. Znana prawu pracy czynność oceniania ma zatem charakter wewnętrznego postępowania pracodawcy”.
12. W wyroku WSA w Warszawie z 29.10.2007 r., I SA/Wa 1410/07, LEX nr 418989, sąd podkreślił, że „wymogi, o których mowa w art. 6a ust. 7 i 8 KN, winny odnosić się tylko do końcowej oceny pracy zawierającej stwierdzenie uogólniające, sporządzonej na karcie oceny pracy, od której przysługuje dyrektorowi wniosek o ponowne ustalenie jego oceny (art. 6a ust. 9 pkt 2 i ust. 10 KN). Dokonanie oceny cząstkowej przez organ prowadzący szkołę jest bowiem jednym ze wstępnych stadiów procesu